

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on kompensoida sähköintensiiviselle teollisuudelle päästökaupasta aiheutuvia epäsuoria kustannuksia. Laissa määritellyt toimialat voisivat saada valtiolta tukea päästöoikeuden hinnasta johtuvan korkeamman sähkön hinnan kompensoimiseksi. Laissa säädettäisiin tuen hakemisesta, tuen myöntämisen perusteista, tuen määrän laskemisesta sekä viranomaistehtävistä, todentamisesta ja valvonnasta. Maksettavan tuen suuruus riippuisi muun muassa päästöoikeuden hinnasta sekä tuen saajan sähkönkulutuksesta tai tuotannon määrästä.

Lakiehdotus liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lain voimaantulo edellyttää, että Euroopan unionin komissio on hyväksynyt lakiehdotukseen sisältyvän valtioneuvoston. Tavoitteena on, että laki tulisi voimaan vuoden 2017 alusta.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO	4
2 NYKYTILA	4
2.1 Päästökauppalaki	4
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö	5
Kansainvälinen kehitys	5
Käytäntö Euroopan talousalueen maissa.....	6
Päästökauppajärjestelmään liittyvän valtiontuen suuntaviivat.....	6
Valtiontukisääntely	8
2.3 Nykytilan arviointi	9
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	11
3.1 Tavoitteet.....	11
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	11
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	13
4.1 Taloudelliset vaikutukset	13
Vaikutukset valtiontalouteen.....	14
Vaikutukset Energiaviraston toimintaan, toimintamenoihin ja henkilöresursseihin	14
Vuoden 2017 talousarvioesitys	14
Yritysvaikutukset	15
Asian valmistelu	15
Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	15

HE 147/2016 vp

5	LAUSUNNOT JA NIIDEN HUOMIOON OTTAMINEN.....	16
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	17
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	17
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	33
3	VOIMAANTULO	33
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	34
	LAKIEHDOTUS	36
	päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta.....	36
	LIITE 1.....	47
	LIITE 2.....	48

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Päästökauppa on Euroopan unionin ilmastopolitiikan keskeinen ohjauskeino. Euroopan unionin päästökauppajärjestelmästä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2003/87/EY kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (jäljempänä päästökauppadirektiivi). Päästökauppa aiheuttaa kustannuksia sen piirissä oleville toimijoille. Niin kauan kuin näiden toimijoiden globaaleihin kilpailijoihin ei kohdistu vastaavaa kustannusrasitusta on mahdollista, että kustannukset lisäävät niin sanottua hiilivuotoriskiä. Hiilivuodolla tarkoitetaan mahdollista kasvihuonekaasujen maailmanlaajuista kokonaispäästöjen lisääntymistä, kun yritykset siirtävät tuotantoa Euroopan unionin ulkopuolelle, koska ne eivät pysty siirtämään EU:n päästökauppajärjestelmän kustannuksia asiakkailleen ilman markkinaosuuden merkittävää vähenemistä.

Päästökauppadirektiivi mahdollistaa hiilivuotoriskin huomioimisen sille alttiilla toimialoilla. Päästökaupan suoria kustannuksia kompensoidaan EU-tasolla harmonisoitujen ilmaisjakosääntöjen mukaisesti erikseen määritellyille toimialoille jakamalla niille ilmaisia päästöoikeuksia.

Päästökaupan epäsuoria kustannuksia on päästökauppadirektiivin mukaisesti mahdollista kompensoida kansallisesti päätettävien tukiohjelmien kautta.

2 Nykytila

2.1 Päästökauppalaki

Päästökauppaa säännellään kansallisesti päästökauppalailla (311/2011) ja lentoliikenteen päästökaupasta annetulla lailla (34/2010). Nykyinen päästökauppalaki koskee päästökauppakautta 2013—2020. Päästökauppalailla pantiin täytäntöön direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kauppaa koskevan yhteisön järjestelmän parantamiseksi ja laajentamiseksi annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/29/EY. Laissa säädetään päästöoikeuksien jakamisesta, kirjaamisesta, siirroista ja palauttamisesta sekä päästökauppalaain soveltamisalaan kuuluvilta laitoksilta edellytettävästä kasvihuonekaasujen päästöluvasta ja päästöjen luotettavasta tarkkailusta.

Päästökauppalaissa säädetään hiilivuodon riskiä vähentävistä toimista. Päästökauppalaain nojalla merkittävälle hiilivuodon riskille alttiille toimialoille jaetaan ilmaisia päästöoikeuksia ilmaisjakosääntöjen mukaisesti. Toimialat, jotka kuuluivat komission päätöksessä 2010/2/EU määritellyyn hiilivuotoluetteloon, saivat maksutta päästöoikeuksia 100 prosenttia ilmaisjakosääntöjen mukaan lasketusta määrästä vuosina 2010—2014, ja toimialat, jotka kuuluvat komission päätöksessä 2014/746/EU määritellyyn hiilivuotoluetteloon, saavat maksutta päästöoikeuksia 100 prosenttia ilmaisjakosääntöjen mukaan lasketusta määrästä vuosina 2015—2019. Suurin osa energiantensiivisestä teollisuudesta kuuluu tähän ryhmään. Maksutta jaettavilla päästöoikeuksilla ei kateta kaikkia päästökaupasta johtuvia suoria kustannuksia hiilivuotoluettelon toimialoille. Ilmaisilla päästöoikeuksilla ei kateta myöskään sähkön hinnan noususta aiheutuvia kustannuksia.

Suomessa ei ole käytössä kansallista tukea, jolla kompensoitaisiin päästökaupan epäsuoria kustannuksia hiilivuotoriskille alttiille toimialoille tai niiden osille. Teollisuuden käyttämästä sähköstä kannetaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain (1260/1996) mukainen alennettu, sähköveroluokan II mukainen vero, ja energiantensiivinen yritys saa veronpalautusta maksamistaan valmisteveroista. Näillä verotuilla ei kuitenkaan ole tarkoitus kompensoida päästökaupasta aiheutuvia kustannuksia vaan korkeita kansallisia veroja.

Yksi keskeisimmistä päästökaupakauden 2013—2020 uudistuksista oli päästöoikeuksien laajamittaisen huutokaupan aloittaminen. Jäsenvaltiot myyvät yli puolet päästöoikeuksista huutokauppaamalla ne päästökaupan toiminnanharjoittajille ja muille markkinatoimijoille. Huutokaupattavat päästöoikeudet jaetaan jäsenvaltioille päästökauppadirektiivin 10 artiklassa säädettyjen laskentasääntöjen mukaisessa suhteessa. Suomen huutokaupanpitäjänä toimii Energiavirasto, joka huutokauppaa huutokauppa-asetuksen mukaisesti Suomen osuuden huutokaupattavista päästöoikeuksista EU:n yhteisellä huutokauppapaikalla. Huutokaupanpitäjä vastaanottaa Suomelle huutokaupoista saadut tulot ja tulouttaa näin saadut tulot valtiolle. Päästöoikeuksien huutokauppatuloja käsitellään valtiontaloudessa yleiskatteellisina tuloina. Huutokauppatuloja ei rahastoida tai muuten käsitellä valtion talousarviosta erillisinä.

Suomen osuus huutokaupattavista päästöoikeuksista on noin 1,62 prosenttia huutokaupattavien päästöoikeuksien kokonaismäärästä. Vuosina 2013 ja 2014 Suomi huutokauppasi noin 15 miljoonaa ja 11 miljoonaa päästöoikeutta. Suomen päästöoikeuksien huutokauppatulot olivat vastaavasti 67 miljoonaa euroa ja 62 miljoonaa euroa päästöoikeuden keskimääräisen selviytyshinnan ollessa 4,40 euroa ja 6,00 euroa. Vuonna 2015 Suomen huutokauppaamien päästöoikeuksien määrä on noin 12 miljoonaa päästöoikeutta ja vuonna 2016 Suomen huutokauppaamien päästöoikeuksien määrä on noin 13 miljoonaa päästöoikeutta.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö

Kansainvälinen kehitys

Pariisin ilmastositopimus tehtiin joulukuun 12 päivänä 2015. Sopimus on käänteentekevä saavutus kansainvälisessä ilmastopolitiikassa. Sen tärkeimpiä saavutuksia on maiden välisen tiukan kahtiajaon murtaminen: Vuoden 2015 aikana 187 osapuolta antoi niin sanotun alustavan kansallisesti määritellyn panoksen (intended nationally determined contribution, INDC), joissa osapuolet kertoivat suunnitelluista ilmastotoimistaan. Kansalliset ilmoitukset sisältävät päästövähennys- ja sopeutumistavoitteita ja kattavat noin 98 prosenttia globaaleista kasvihuonekaasujen päästöistä. Maailmanlaajuinen osallistuminen päästövähennystoimiin tasoittaa pitkällä aikavälillä kansainvälistä kilpailuasetelmaa. Pariisin ilmastositopimus tullee sovellettavaksi vuodesta 2020 eteenpäin.

Hiilidioksidipäästöjen hinnoittelujärjestelmät ovat yleistymässä maailmanlaajuisesti. Euroopan unionin päästökaupparjestelmän lisäksi päästökaupparjestelmiä, hiilidioksidiveroja tai muita maksuja on otettu tai ollaan ottamassa käyttöön muun muassa Yhdysvalloissa ja Kanadassa osavaltiotasolla, Etelä-Koreassa ja Kiinassa. Hiilidioksidipäästöjen hinnoittelun käyttöönotto tasoittaa kansainvälistä kilpailua. Eri järjestelmiä vertailtaessa on kuitenkin syytä ottaa huomioon muun muassa vähennystavoitteiden vaativuus, päästöoikeuksien jakotapa ja päästöoikeuksien ilmaisjakoa koskevat säännöt. Voidaan arvioida, että EU:n päästökauppadirektiivin hiilivuodon riskiä vähentävät toimet ovat edelleen perusteltuja.

Käytäntö Euroopan talousalueen maissa

EU- tai EFTA-maista päästökaupan epäsuoria kustannuksia kompensoivan tukijärjestelmän ovat jossakin laajuudessa ottaneet käyttöön Yhdistyneet Kuningaskunnat, Saksa, Alankomaat, Belgia, Norja, Espanja, Kreikka ja Slovakia. Tukiohjelmien kustannukset vaihtelivat Espanjan 1—3 miljoonan euron ja Saksan noin 200 miljoonan euron välillä vuonna 2014. Pellervon Taloustutkimuksen selvityksen mukaan tukiohjelmat voidaan jakaa kolmeen luokkaan:

1. Yritysten kompensatio määräytyy EU-sääntöjen ja kansallisten lisärajoitteiden mukaan;
2. Kompensaation kokonaismäärä määräytyy kiinteän budjetin mukaan; tai
3. Kompensaation kokonaismäärä määräytyy päästöoikeuksien huutokauppatulojen mukaan.

Yllä mainituista maista ainakin viisi ensimmäistä on ottanut käyttöön lisärajoituksia yrityksille jaettavan tuen määrälle tai tukikelpoisuudelle. Esimerkiksi Yhdistyneissä Kuningaskunnissa omaan käyttöön tuotettu ja toimitussopimuksilla hankittu sähkö on tukikelpoista vain fossiilisten polttoaineiden suhteessa, jolloin päästöttömillä energialähteillä tuotetun sähkön kulutusta ei kompensoida. Lisäksi epäsuorien hiilidioksidikustannusten (päästökaupasta ja Yhdistyneiden Kuningaskuntien omasta Carbon Price Floor -politiikkatoimesta) täytyy pääsääntöisesti olla vähintään 5 prosenttia tuensaajan bruttoarvonlisäyksestä, millä Yhdistyneet Kuningaskunnat pyrkii kohdentamaan tuen sitä eniten tarvitseville yrityksille.

Saksan kompensatio-ohjelmassa tukea maksetaan kunkin laitoksen yhden gigawattitunnin ylittävästä sähkön kulutuksesta. Tuen kokonaismäärälle on asetettu vuosittainen yläraja, ja lisäksi eri lähteistä hankitun sähkön tukikelpoisuuteen on tehty rajauksia. Tuen piiristä on rajattu pois omaan käyttöön tuotettava sähkö, jota tuottava laitos ei kuulu päästökaupan piiriin tai joka on oikeutettu uusiutuvan energian tukeen. Tukikelpoista ei ole myöskään toimitussopimuksilla hankittava sähkö, joka tuotetaan sataprosenttisesti uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla. Jälkimmäinen raja on hallinnollisesti toteutettavissa, koska Saksassa toimitussopimuksissa tulee jo muutenkin kuvata sähkön tuotannossa käytetyt energialähteet.

Norjan kompensatio-ohjelmassa omaan käyttöön tuotettu sähkö ei ole tukikelpoista lukuun ottamatta sähköä, joka on tuotettu energian talteenotolla. Kompensatioon ovat oikeutettuja laitokset, joiden vuotuinen sähkönkulutus ylittää kymmenen gigawattituntia. Belgiassa ja Alankomaissa tuensaajalla täytyy olla voimassa energiatehokkuuden parantamissopimus, ja tukea maksetaan yhden gigawattitunnin ylittävästä sähkön kulutuksesta.

Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoiminen osassa jäsenvaltioita saattaa vääristää kilpailuasetelmaa sisämarkkinoilla siten, että kompensatian käyttöön ottaneet jäsenvaltiot ovat paremmassa asemassa kuin ne, joilla ei ole käytössä vastaavaa järjestelmää. Käyttöön otetut järjestelmät antavat muille jäsenvaltioille kannustimen ottaa vastaava järjestelmä käyttöön kilpailuasetelman tasoittamiseksi.

Päästökauppajärjestelmään liittyvän valtiontuen suuntaviivat

Päästökauppadirektiivin 10 a (6) artiklan mukaan jäsenvaltio voi myöntää valtiontukea sellaisten toimialojen tai toimialojen osien hyväksi, joihin todennäköisesti kohdistuu merkittävä hiilivuotoriski, joka johtuu kasvihuonekaasupäästöihin liittyvien kustannusten siirtymisestä säh-

kön hintoihin. Näiden kustannusten kompensointiin sovelletaan valtion tukea koskevia sääntöjä.

Komission antamissa suuntaviivoissa tietyistä päästökauppajärjestelmään liittyvistä valtiontukitoimenpiteistä vuoden 2012 jälkeen (2012/C 158/04) (jäljempänä päästökaupan valtiontukisuuntaviivat) on esitetty edellytykset, joiden mukaisesti kasvihuonekaasujen päästökauppajärjestelmää koskevat valtiontukitoimenpiteet olisivat sisämarkkinoilla hyväksyttäviä.

Päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa on määritelty toimialat, joiden katsotaan olevan alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille sähkön hintaan siirtyvien päästöistä johtuvien kustannusten vuoksi, ja joille tukea voidaan myöntää. Useimmat suuntaviivoissa luetelluista toimialoista kuuluvat myös päästökauppadirektiivin mukaiseen hiilivuotoluetteloon, mutta eivät kuitenkaan kaikki. Toimialan tai sen osan katsotaan olevan päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 15 kohdan mukaisesti alttiina merkittävälle hiilivuotoriskille, jos kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan merkittävyys on yli 10 prosenttia ja päästökauppadirektiivin täytäntöönpanosta aiheutuvien välillisten lisäkustannusten yhteismäärä johtaisi tuotantokustannusten huomattavaan eli vähintään 5 prosentin lisääntymiseen laskettuna osuutena bruttoarvonlisäyksestä. Välillisiä kustannuksia laskettaessa on sovellettu komission päätöksessä 2010/2/EU käytettyä hiilidioksidipäästöjen hintaoletusta, sähkölle määritettyä EU:n keskimääräistä päästökerrointa sekä kunkin toimialan tai sen osan kauppaa, tuotantoa ja arvonlisää koskevia tietoja. Kaupan merkittävyyden laskelman perustana on ollut vienti kaikkiin EU:n ulkopuolisiin maihin ja tuonti niistä. On myös oletettu, että 100 prosenttia hiilidioksidipäästöjen kustannuksista siirtyy sähkön hintoihin. Määrällisen arvion lisäksi tukikelpoisuutta on voitu arvioida laadullisin perustein. Tukikelpoisten toimialojen luettelo on tyhjentävä.

Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukainen tuen sallittu enimmäismäärä määräytyy päästöoikeuden hinnan ja laitoksen tuotannon tai sähkönkulutuksen perusteella. Tuotannon tai sähkönkulutuksen ja päästöoikeuden hinnan lisäksi tukeen vaikuttavat komission määrittämät kertoimet: tuen enimmäisintensiteetti, hiilidioksidin päästökerroin ja sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo.

Päästökaupan valtiontuen suuntaviivoissa tuen enimmäisintensiteetti on 85 prosenttia vuonna 2015; 80 prosenttia vuosina 2016—2018; ja 75 prosenttia vuosina 2019—2020. Valtiontuen suuntaviivojen mukaan tuen on vähennyttävä ajan mittaan, jotta minimoidaan kilpailun vääristyminen sisämarkkinoilla ja saavutetaan EU:n päästökauppajärjestelmän tavoite eli hiilidioksidipäästöjen kustannustehokas vähentäminen. Komissio pitää keskeisen tärkeänä, että tukintensiteetit alenevat asteittain. Tuki-intensiteetin on oltava asteittain laskeva, jotta vältetään riippuvuus tuesta. Lisäksi alenevalla tuki-intensiteetillä saavutetaan komission mukaan sekä pitkän aikavälin kannustimet ottaa ulkoisvaikutukset täysimääräisesti huomioon että lyhyen aikavälin kannustimet siirtyä vähähiilisiin teknologioihin.

Päästökaupan valtiontuen suuntaviivoja sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2020 asti. Kansallisen tukijärjestelmän kesto ei saa ylittää komission suuntaviivojen kestoja. On kuitenkin todennäköistä, että vastaava järjestely säilyy EU:n päästökauppajärjestelmässä myös neljännellä päästökauppakaudella 2021—2030. Komission antamassa ehdotuksessa päästökauppadirektiivin muutokseksi kaudelle 2021—2030 esitetään, että jäsenvaltioiden pitäisi kompensoida sähkön hintoihin siirtyviä merkittäviä päästökaupan epäsuoria kustannuksia toimialoille ja ala-toimialoille, joihin kohdistuu hiilivuodon riski. Kompensaation edellytyksenä olisivat voimas-

sa olevat valtiontuen suuntaviivat. Direktiiviehdotuksessa suositellaan lisäksi, että kompensointiin käytettäisiin jäsenvaltioiden saamia päästöoikeuksien huutokauppatuloja.

Valtiontukisuuntaviivoissa annetaan lisäksi määräyksiä, jotka koskevat tukiohjelman avoimuutta ja seurantaa sekä ympäristönsuojelun tukitoimenpiteitä koskevissa vuosikertomuksissa esitettäviä tukiohjelmia koskevia lisätietoja.

Valtiontukisääntely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Ympäristönsuojeluun myönnettävän valtiontuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla, jos sillä parannetaan ympäristönsuojelua, mutta se ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan mukaan valtiontueksi katsottavat toimenpiteet on ilmoitettava komissiolle ennen niiden käyttöönottoa. Ennakkoilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien soveltuvuus yhteismarkkinoille eikä tukitoimenpidettä voida ottaa käyttöön, ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän.

Valtiontuen toimintasuunnitelman (KOM(2005)107 lopullinen) mukaan valtiontuen valvonnan päätavoite EU:n päästökauppajärjestelmän yhteydessä on varmistaa, että kasvihuonekaasut vähenevät enemmän valtiontukitoimenpiteiden ansiosta kuin ilman tukea. Tavoitteena on myös varmistaa, että tuen myönteiset vaikutukset ovat suuremmat kuin sen kielteiset, sisämarkkinoiden kilpailua vääristävät vaikutukset. Valtiontuen on oltava välttämätöntä EU:n päästökauppajärjestelmän ympäristötavoitteen saavuttamiseksi ja se on rajoitettava tavoitellun ympäristönsuojelun tason saavuttamiseksi tarvittavaan vähimmäismäärään ilman, että kilpailu ja kauppa sisämarkkinoilla vääristyvät kohtuuttomasti.

Päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa katsotaan, että hiilivuotoriskin välttämällä on ympäristötavoite. Tuella pyritään välttämään kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen lisääntyminen sen vuoksi, että tuotantoa siirtyy EU:n ulkopuolelle eikä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä ole tehty sitovaa kansainvälistä sopimusta. Toisaalta välillisiin päästökustannuksiin annettavalla tuella voi olla kielteinen vaikutus EU:n päästökauppajärjestelmän tehokkuuteen. Valtiontuki voi lisäksi johtaa kilpailun vääristymiseen sisämarkkinoilla. Tästä johtuen päästökaupan valtiontukisuuntaviivoilla on kolme tavoitetta: hiilivuotoriskin minimoiminen, EU:n päästökaupan tavoitteen eli kustannustehokkaan päästöjen vähentämisen säilyttäminen, ja sisämarkkinoiden kilpailun vääristymisen minimoiminen.

Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaan tuki päästökaupan epäsuorien kustannusten korvaamiseksi katsotaan soveltuvan sisämarkkinoille, jos se noudattaa suuntaviivoissa lueteltuja edellytyksiä. Tuen tavoite on estää merkittävä hiilivuotoriski, joka johtuu sähkön hintoihin siirretyistä EU-päästöoikeuskustannuksista. Merkittävän hiilivuotoriskin katsotaan aiheutuvan vain, jos tuensaaja toimii suuntaviivoissa luetellulla toimialalla tai alatoimialalla.

2.3 Nykytilan arviointi

28 päivänä toukokuuta 2015 julkistetun pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti Suomessa otetaan käyttöön päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatio-ohjelma. Hallitusohjelman mukaan kompensatio rahoitetaan päästöoikeuksien huutokauppataloilla.

Päästöoikeuden hinta on ollut ennakoitua alhaisemmalla tasolla toisen päästökauppakauden (2008—2012) lopulta lähtien. Päästöoikeuksien kysyntä laski voimakkaasti Euroopan talouskriisin seurauksena, ja samalla kansainvälisten hyvitysten tarjonta päästökaupassa lisääntyi huomattavasti. kansainvälisten hyvitysten tarjonta päästökaupassa lisääntyi huomattavasti. Päästöoikeuden hinta laski vuoden 2010 keskimääräiseltä tasolta 14,5 eurosta vuoden 2013 keskimääräiselle tasolle 4,5 euroon.

Päästöoikeuden hinnan ollessa alhainen Suomi on arvioinut, että päästökaupan aiheuttamasta sähkön hinnan noususta johtuva hiilivuodon riski on suhteellisen vähäinen. Päästöoikeuden hinnan odotetaan kuitenkin nousevan tulevaisuudessa. Vuonna 2014 komission asetusta N:o 1031/2010 kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien huutokaupan ajoituksesta, hallinnoinnista ja muista näkökohdista (jäljempänä huutokauppa-asetus) muutettiin niin, että 900 miljoonaa päästöoikeutta siirretään väliaikaisesti pois markkinoilta vuosina 2014—2016. Vuonna 2015 tehtiin Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2015/1814 markkinavakausvarannon perustamisesta Euroopan unionin päästökauppajärjestelmään, sen toiminnasta ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta. Markkinavakausvarannon perustaminen on osa laajempaa päästökauppajärjestelmän uudistusta, jolla komissio pyrkii parantamaan järjestelmän toimintaa ja kustannustehokkuutta rajoittamalla markkinoilla olevaa päästöoikeuksien ylijäämää. Markkinavakausvaranto toimii siten, että liikkeellä olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän ollessa ennalta määritellyn vaihteluvälin ulkopuolella varantoon siirrettäisiin päästöoikeuksia markkinoilta tai varannosta siirrettäisiin päästöoikeuksia takaisin markkinoille. Samalla päätettiin, että markkinoilta väliaikaisesti pois siirrettyjä 900 miljoonaa päästöoikeutta ei palauteta takaisin huutokaupattavaksi vuosina 2019 ja 2020, vaan ne siirretään seuraavalle päästökauppakaudelle 2021—2030. Markkinavakausvarantoon siirretään myös päästöoikeudet, joita ei ole jaettu toimijoille kaudella 2013—2020. Markkinavakausvaranto otetaan käyttöön EU:n päästökauppajärjestelmässä vuodesta 2019 alkaen. Kuvattujen toimien odotetaan nostavan päästöoikeuden hintaa.

Euroopan komissio antoi 15 päivänä heinäkuuta 2015 ehdotuksen päästökauppadirektiivin uudistamiseksi ((COM(2015) 337 final). Ehdotuksen pääpiirteet perustuvat Eurooppa-neuvoston vuoden 2014 lokakuun päätökseen, jonka mukaan EU vähentää kasvihuonekaasujen päästöjään 40 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Päästökauppasektorin päästövähennys on 43 prosenttia vuoden 2005 tasosta. Jotta tavoite saavutetaan, päästökauppasektorin päästöoikeuksien kokonaismäärää vuosittain laskevaa lineaarista kerrointa kiristetään nykyisestä 1,74 prosentista 2,2 prosenttiin. Lisäksi komissio ehdottaa, että huutokaupattavien päästöoikeuksien osuus olisi 57 prosenttia päästöoikeuksien kokonaismäärästä. Muutosten arvioidaan nostavan päästöoikeuden hintaa tulevaisuudessa.

Päästöoikeuden hintakehitystä on erittäin vaikea ennustaa. Vuonna 2015 päästöoikeuden keskihinta oli noin 7,7 euroa. Alkuvuoden 2016 aikana päästöoikeuden hinta on taas laskenut reilun kolmanneksen noin 5 euron tasolle. Hintaan vaikuttavat muun muassa Euroopan taloudellinen tilanne ja polttoaineiden hinnat. Euroopan Unionin tuomioistuimen (EUTI) antama päätös 28. päivänä huhtikuuta 2016 (C-191/14 - Borealis Polyolefine ym.) kolmannen päästö-

kauppakauden ilmaisjaosta voi myös korottaa päästöoikeuden hintaa jonkin verran. Päätöksen mukaan komission olisi tullut maksutta jaettavien päästöoikeuksien enimmäismäärää laskiessa ottaa huomioon vain niiden laitosten päästöt, jotka oli lisätty päästökauppajärjestelmää 2013 alkaen, eikä laitosten uusien toimintojen päästöjä. Näin ollen komission täytyy korjata maksettua jaettavien päästöoikeuksien enimmäismäärää sekä monialaista korjauskerrointa EUTI:n päätöksen mukaisesti päästökauppakaudella 2013—2020.

Suomi on osa Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteisiä tukkusähkömarkkinoita. Noin 70 prosenttia tukkusähkökaupasta käydään Nord Pool -sähköpörssissä, jonka spot-hintaa käytetään yleisesti vertailuhintana muussa sähkökaupassa. Sähkömarkkinahinnan kullekin tunnille määrää kallein hyväksytty tuotantotarjous, joka yleensä perustuu muuttuvilta tuotantokustannuksilta kalleimman sähköä tuottavan voimalaitoksen (niin sanotun rajatuotantomuodon) kustannuksiin. Muuttuvien tuotantokustannusten edullisuusjärjestys määrää siis voimalaitosten ajojärjestyksen, ja merkittävän osan ajasta rajatuotantomuotona on hiililauhde. Kun rajatuotantomuotona on fossiilisia polttoaineita käyttävä voimalaitos, päästökauppa nostaa sen tuotantokustannuksia ja siten sähkön hintaa.

Viime vuosina niin Nord Poolin systeemi hinta kuin Suomen aluehintakin ovat olleet suhteellisen matalia, ja lisäksi tuotantokustannuksilta alhaisten sähköntuotantomuotojen, kuten ydin-, tuuli- ja aurinkovoiman, yleistymisen vaikuttaa laskevasti sähkön tukkumarkkinahintaan. Päästöoikeuden hinnan odotetaan kuitenkin nousevan vuosien 2015 ja 2020 välillä, mikä puolestaan vaikuttaa korottavasti sähkön hintaan. On myös huomattava, että sähkönsiirron alhaisen kapasiteetin vuoksi Suomen aluehintaa on suuren osan ajasta systeemi hintaa korkeampi, ja tilanteen odotetaan jatkuvan Olkiluoto 3 -ydinvoimayksikön käynnistymiseen asti.

Alla on esitetty karkea arvio päästökaupan epäsuorien kustannusten suuruudesta tukikelpoisilla toimialoilla tai toimialojen osilla. Luvut perustuvat näiden alojen arvioituun sähkönkulutukseen, päästöoikeuden hinnan oletettuun kehitykseen sekä komission suuntaviivojen mukaiseen arvoon hiilidioksidin päästökertoimelle. Arvioon liittyy merkittävää epävarmuutta. Lisäksi on syytä huomata, että kunkin vuoden kohdalla esitetään juuri kyseisen vuoden arvioidut epäsuorat kustannukset. Sen sijaan myöhemmin esitettävässä tuen määrän arviossa tuki esitetään maksatusvuoden perusteella (esimerkiksi vuonna 2017 maksetaan vuonna 2016 määräytyvä tuki, joka perustuu vuoden 2015 päästöoikeuden hintaan).

	2017	2018	2019	2020	2021	Yht. 2017—2021
Päästöoikeuden hinta, euroa	8	9	11	14	15	-
Päästökaupan epäsuorat kustannukset tukikelpoisilla toimialoilla, miljoonaa euroa	136	153	187	238	254	968

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on vähentää suomalaisen teollisuuden hiilivuodon riskiä ottamalla käyttöön tuki, jolla kompensoidaan tietyille sähköintensiivisille toimialoille ja toimialojen osille sähkön hintoihin siirtyviä päästökaupasta aiheutuvia epäsuoria kustannuksia. Tuen kokonaismäärä ei saisi ylittää päästöoikeuksien huutokauppatulojen määrää.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Tukeen olisivat oikeutettuja toiminnanharjoittajat, jotka toimivat toimialoilla tai alatoimialoilla, joiden katsotaan olevan alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille EU:n päästökauppajärjestelmän aiheuttamien sähkön hintoihin siirrettyjen kustannusten vuoksi. Kaikki päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa luetellut toimialat ja alatoimialat olisivat oikeutettuja tukeen. Toimialojen joukossa on sellaisia Suomelle merkittäviä toimialoja kuin raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus; paperin ja kartongin valmistus; mekaanisen puumassan valmistus sekä lannoitteiden valmistus.

Tukeen oikeutetut toimialat ja alatoimialat luetellaan lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Jos laitos valmistaa tuotteita, jotka kuuluvat merkittävälle hiilivuotoriskille alttiille toimialoille tai alatoimialoille, sekä tuotteita, jotka eivät kuulu mainituille toimialoille tai alatoimialoille, tuki laskettaisiin ainoastaan merkittävälle hiilivuotoriskille alttiille toimialoille tai alatoimialoille kuuluvien tuotteiden osalta.

Tukea myönnettäisiin tukeen oikeutetuilla toimialoilla ja alatoimialoilla toimiville toiminnanharjoittajille vuosien 2016—2020 kustannusten perusteella. Vuoden 2016 kustannusten perusteella maksettavaa tukea voisi hakea vuonna 2017 ja tuki maksettaisiin vuonna 2017.

Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaan tukea ei saa maksaa sähkön kulutuksesta, jonka toimitussopimukseen ei sisälly hiilidioksidikustannusta. Toisin sanoen kaikkeen käytettyyn sähköön, jonka perusteella tukea maksetaan, täytyy sisältyä hiilidioksidikustannus. Hiilidioksidipäästöistä johtuvien kustannusten sisällymistä sähkön eri hankintatapoihin on syytä tarkastella erikseen. Suomen sähkömarkkinat ovat suhteellisen kehittyneet ja toiminnanharjoittajilla on tyypillisesti käytettävissään useampia sähkön hankintatapoja. Suomen sähköintensiivisen teollisuuden sähkönhankintatavat voidaan yksinkertaistaa neljään pääryhmään. Ensimmäinen pääryhmä on tehdasintegraatissa tuotettu omaan käyttöön tarkoitettu sähkö. Toinen pääryhmä on kolmannen osapuolen integraatissa tuottama sähkö. Kolmas pääryhmä on pörsisähkön ostaminen sähkönjakeluverkon kautta. Neljäs pääryhmä käsittää osakkuusyhtiöiden omakustannushintaan tuottaman sähkön eli niin sanotulla Mankala-periaatteella hankitun sähkön. Käytännössä suurin osa teollisuuslaitoksista hankkii sähköä kahteen tai useampaan pääryhmään kuuluvilla hankintatavoilla.

Toiminnanharjoittajien omistamat tehdasintegraatit kuuluvat yleensä päästökaupan piiriin ja ainakin osa polttoaineesta on yleensä muuta kuin uusiutuvia energialähteitä, jolloin niillä tuotettuun sähköön sisältyy hiilidioksidikustannus.

Kahdenvälisiin sähkön toimitussopimuksiin katsotaan kuuluvan hiilidioksidikustannuksia, koska muussa tapauksessa sähkön myyjä voisi myydä sähkön korkeammalla hinnalla sähköpörssissä. Täten kolmannen osapuolen omistamasta tehdasintegraatista hankittuun sähköön sisältyy hiilidioksidikustannus.

Sähköpörssistä hankitun sähkön hinta määräytyy sähkön tuotantokustannuksiltaan kalleimman tuotantomuodon (ns. rajatuotantomuodon) mukaan, mikä on merkittävän osan ajasta hiililauhdesähköä. Kun rajatuotantomuotona on fossiilisia polttoaineita käyttävä voimalaitos, päästökauppa nostaa sen tuotantokustannuksia ja siten sähkön hintaa. Pörssisähköön katsotaan täten sisältyvän hiilidioksidikustannus.

Osa teollisuuslaitosten Mankala-periaatteella hankkimasta sähköstä on tuotettu päästökauppaan kuuluvassa tuotantolaitoksessa, osa puolestaan ydinvoimalassa tai uusiutuvan energian laitoksessa. Valtaosa tuensajien Mankala-osuuksista ydinvoimassa tai uusiutuvan energian laitoksissa kuuluu sellaisille yrityksille, joissa sähkön hankinnasta vastaa eri yksikkö kuin se joka valmistaa tukikelpoisia tuotteita. Yksiköiden toimiessa liiketaloudellisin perustein maksaa tukikelpoisia tuotteita valmistava yksikkö sähköstä markkinahintaan sidoksissa olevan hinnan, johon sisältyy hiilidioksidikustannus.

Edellä olevan tarkastelun perusteella on todennäköistä, että kaikkeen tukeen oikeutettuun sähkön kulutukseen sisältyy hiilidioksidikustannus. Jotta tämä voitaisiin varmistaa, tulisi tuen hakijan antaa hakemuksen yhteydessä selvitys käyttämänsä sähköön sisältyvästä hiilidioksidikustannuksesta. Lisäksi Energiavirastolla olisi tukiviranomaisena laajat tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet asian tarkastelemiseksi.

Tuen myöntämiselle asetettaisiin sähkönkulutukseen perustuva alaraja siten, että tukea myönnettäisiin vain yhden gigawattitunnin vuosittaista sähkönkulutusta vastaavan tuotannon määrän ylittävältä osalta. Rajauksen avulla käsiteltävien tukihakemusten määrä ja tukiviranomaisen työmäärä pysyisivät kohtuullisina. Samalla tuki kattaisi valtaosan tukikelpoisesta sähkönkulutuksesta. Maksettavan tuen määrä laskettaisiin laitospohjaisesti. Vastaava raja on käytössä Alankomaiden, Belgian, Saksan ja Slovakian tukiohjelmissa.

Vuosittain maksettavan tuen määrä laskettaisiin päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa määriteltä sallitun enimmäistuen laskukaavaa soveltaen siten, että tuki-intensiteetti olisi suuntaviivojen enimmäisintensiteettiä alhaisempi. Suuntaviivojen mukaan jäsenvaltion on osoitettava, että tuensajan saama tukimäärä on rajattu mahdollisimman pieneksi. Erityisesti jäsenvaltioiden myöntämien tukien tuki-intensiteetit voivat olla suuntaviivoissa mainittuja alemmat. Pääministeri Juha Sipilän hallitus on linjannut, että tukiohjelman suuruus mitoitetaan 50 prosenttiin valtiontukisuuntaviivojen mukaisesta sallitusta enimmäistuesta. Näin ollen kansallisen ohjelman tuki-intensiteetit olisivat 40 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista vuosina 2016—2018 ja 37,5 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista vuosina 2019—2020.

Tuki-intensiteetin lisäksi tuen määrä määräytyisi hiilidioksidin alueellisen päästökertoimen, EU-päästöoikeuden hinnan, tuotekohtaisen sähkönkulutuksen vertailuarvon ja perustuotoksen perusteella.

Tuen määrän laskemiseen sovellettaisiin alueellista sähköntuotannon päästökerrointa. Päästökerroin kuvaa fossiilisista polttoaineista eri maantieteellisillä alueilla tuotetun sähkön hiilidioksidi-intensiteetin painotettua keskiarvoa. Päästökerroin osoittaa, miten tärkeitä fossiilisia polttoaineita käyttävät voimalat ovat loppuhinnan määräytymiselle sähkön tukkumarkkinoilla. Suuntaviivojen mukaan samaa sähköntuotannon päästökerrointa sovelletaan kaikkiin sähkönhankinnan muotoihin (tuottaminen omaan käyttöön, sähkön toimitussopimukset ja verkkojakelu) ja kaikkiin tuensaajiin kyseisessä jäsenvaltiossa, jotta voitaisiin varmistaa sähkönhankinnan lähteiden tasavertainen kohtelu ja välttää väärinkäyttömahdollisuudet. Osaltaan tämä logiikka tukee kaikkien sähkönhankintamuotojen samanlaista kohtelua Suomen kompensatijärjestelmässä.

Jos komission määrittelemät tuotekohtaiset sähkönkulutuksen vertailuarvot eivät olisi sovellettavissa laitoksessa valmistettaviin tuotteisiin, käytettäisiin tuen määrän laskemisessa toisijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa ja sähkönkulutuksen perustasoa. Tuen määrää laskettaessa olisi huomioitava laitoksen tuotantokapasiteetin merkittävä laajeneminen tai laitoksen tuotantotason merkittävä lasku.

Tuen määrän laskemiseen vaikuttavia muuttujia kuvataan tarkemmin lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Energiavirasto olisi tuen viranomais tehtävistä vastaava tukiviranomainen. Energiavirasto myöntäisi hakemuksesta tuen toiminnanharjoittajalle. Energiavirasto huolehtisi lisäksi tuen maksamiseen liittyvistä tehtävistä, valvoisi lain noudattamista ja hoitaisi muut laissa sille määrätty tehtävät.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu tukiohjelma vähentäisi hiilidioksidipäästöihin liittyvistä kustannuksista johtuvaa hiilivuodon riskiä tukeen oikeutetuilla toimialoilla. Näin tuki omalta osaltaan turvaisi Suomen sähköintensiivisen vientiteollisuuden kilpailukykyä. Tuki myös tasoittaisi kilpailuasetelmaa suhteessa jäsenvaltioihin, jotka ovat ottaneet vastaavan järjestelmän käyttöön.

Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen selvityksen mukaan kompensatioon oikeutettujen toimialojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta on selvästi korkeampi kuin muissa EU-jäsenvaltioissa (2 prosenttia). Toimialojen joukossa on sellaisia Suomelle merkittäviä toimialoja kuin raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus; paperin ja kartongin valmistus; mekaanisen puumassan valmistus sekä lannoitteiden valmistus. Samojen toimialojen osuus bruttokansantuotteesta on esimerkiksi Saksassa ja Ruotsissa alle 1,5 prosenttia.

Tukeen oikeutetuista toimialoista esimerkiksi terästeollisuuteen kohdistuu voimakas globaali kilpailu. Erityisesti Kiinan osuus maailman terästuotannosta on kasvanut 2000-luvulla merkittävästi, ja tuonti Kaukoidän maista EU-alueelle on kasvanut viimeiset kymmenen vuotta. Energia on terästeollisuuden tärkeimpiä kustannustekijöitä, jonka hinta vaihtelee markkina-alueittain. Päästöoikeuden hinnan siirtyminen sähkön hintaan on kustannustekijä, jota terästeollisuuden EU:n ulkopuolisilla kilpailijoilla ei katsota olevan vastaavassa määrin.

Vaikutukset valtiontalouteen

Tukiohjelman kustannukset valtiontaloudelle muodostuvat lähinnä tuensaajille maksettavasta tuesta ja tukiviranomaisen määräraha- ja henkilöresurssitarpeista.

Alla olevassa taulukossa esitetään arvio päästöoikeuden hintakehityksestä sekä tuensaajille maksettavasta tuesta maksuvuosittain. Esimerkiksi vuonna 2017 maksetaan vuonna 2016 määrättyvä tuki, joka perustuu vuoden 2015 päästöoikeuden hintaan. Tuen määrää koskevaan arvioon aiheuttaa epävarmuutta esimerkiksi päästöoikeuden vaikeasti ennakoitava hintakehitys sekä vaikeus arvioida tarkasti tuen perusteena olevaa sähkönkulutusta tai perustuotosta. Taulukossa esitetään myös arvio päästöoikeuksien huutokauppatuloista tuen voimassaoloaikana.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Yht. 2017—2021
Päästöoikeuden hinta, euroa	8	8	8	9	11	-	-	-
Tuen määrä, miljoonaa euroa	-	-	43	43	43	46	56	232
Huutokauppatulot, miljoonaa euroa			118	135	166	220	244	883

Vaikutukset Energiaviraston toimintaan, toimintamenoihin ja henkilöresursseihin

Energiaviraston tehtävänä on muun muassa käsitellä toiminnanharjoittajien tukihakemukset, huolehtia kompensaatiotuen maksamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja tarvittaessa tuen takaisinperinnästä sekä valvoa lain noudattamista. Kompensaatiotukihakemuksia arvioidaan saapuvan vuosittain alle 100. Tehtävien tehokas hoitaminen edellyttää, että Energiavirastolla on käytössään tietojärjestelmä, jonka avulla kompensaatiotuen hakemiseen, myöntämiseen ja maksatukseen liittyvät prosessit on mahdollista automatisoida mahdollisimman pitkälle. Hakemuskäsittelyn kustannukset katetaan Energiaviraston päätöksistä perittävillä maksuilla. Energiavirasto vastaa myös todentajien hyväksymisestä ja todentajien toiminnan valvonnasta.

Energiaviraston arvioitu resurssitarve on noin kaksi henkilötyövuotta tuen keston ajan. Resurssitarpeen kustannusten arvioidaan olevan 140 000 euroa vuodessa.

Vuoden 2017 talousarvioesitys

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Vuoden 2017 talousarvioesityksessä Energiaviraston momentille 32.60.01 ehdotetusta 6 587 000 euron nettomäärärahasta 140 000 euroa on arvioitu käytettävän päästökaupasta aiheutuvien epäsuorien kustannusten kompensaatiotuesta johtuviin viranomastehtäviin. Esityllä määrärahalisäyksellä katettaisiin myös muita päästökauppaan liittyvien tehtävien tarpeita.

Vuoden 2017 talousarvioesityksessä on päästökaupasta aiheutuvien epäsuorien kustannusten kompensaatiotukea varten momentille 32.60.46 ehdotettu määrärahaksi 43 miljoonaa euroa.

Valtiontalouden kehyspäättöksessä vuosille 2017—2020 kompensatiotukeen suunnataan vuosittain 43 miljoonaa euroa vuosina 2017—2019 ja 46 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Yritysvaikutukset

Tukiohjelman vaikutukset kohdentuisivat ensisijaisesti metsä-, metalli- ja kemianteollisuuteen. Pöry Management Consultingin selvityksessä arvioidaan, että Suomessa olisi alle 100 tukeen oikeutettua toimipaikkaa. Näistä suurin osa olisi metsä- tai metalliteollisuuden laitoksia.

Selvityksessään Pöry Management Consulting arvioi tuen vaikuttavuutta kolmen esimerkkivirityksen tai -toimipaikan perusteella. Tuen määrä oli 50 prosenttia komission suuntaviivojen mukaisesta maksimimäärästä, ja päästöoikeuden hintana käytettiin 8,50 euroa vuonna 2015 (eli kyseessä on vuonna 2016 määräytyvä kompensatio). Esimerkkitapauksissa tuki vastasi noin 0,1—0,5 prosenttia yrityksen tai toimipaikan liikevaihdosta ja 1—4 prosenttia liikevoitosta.

Alla olevassa taulukossa esitetään arvio vuonna 2017 maksettavan tuen jakautumisesta teollisuudenaloittain perustuen Pellervon taloustutkimuksen tekemään selvitykseen.

	Tuki (miljoonaa euroa)	Osuus (%)
Metsäteollisuus	30	69
Metalliteollisuus	6	14
Kemianteollisuus	5	12
Ei tiedossa	2	5
Yhteensä	43	100

Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Energiaviraston kanssa.

Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Työ- ja elinkeinoministeriö teetti vuonna 2014 Pellervon taloudellisella tutkimuslaitoksella selvityksen tuen toteuttamisesta Suomessa. Selvityksen avulla on mahdollista tehdä laskennallisia arvioita päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatior määrästä. Marrasjoulukuussa 2015 työ- ja elinkeinoministeriö teetti Pöry Management Consulting:lla selvityksen tuen kohdentumisesta ja sähkön eri hankintamuotojen tukikelpoisuudesta.

Valtioneuvoston kanslia teetti keväällä 2015 Teknologian tutkimuskeskus VTT:llä ja Sulamaa Consulting:lla selvityksen markkinavakaussvarannon vaikutuksista sähkön tukkuhintaan Suomessa. Selvityksessä arvioidaan päästöoikeuden hintavaikutuksen kokoluokkaa sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Selvityksessä tarkastellaan myös päästöoikeuden hinnan ja sähkön hinnan keskinäisen riippuvuuden kehittymistä ajan myötä energian tuotantorakenteen muuttuessa.

Lakiehdotusta on käsitelty syksyllä 2015 ja talvella 2016 valtioneuvoston ilmastopolitiikan yhdysverkossa sekä työ- ja elinkeinoministeriön vetämässä päästökauppalakityöryhmässä, jossa ovat edustettuina päästökaupan kannalta keskeiset viranomaiset ja sidosryhmät.

Yritystukineuvottelukunta käsittelee lakiehdotusta erityisesti EU:n valtiontukisääntelyn näkökulmasta 11 päivänä helmikuuta 2016. Neuvottelukunta pyysi Valtion taloudelliselta tutkimuskeskukselta lausunnon suunnittelusta tuesta. Lausunnossaan Valtion taloudellinen tutkimuskeskus kiinnittää huomiota siihen, että hiilivuodosta ei tähän mennessä ole löydetty empiiristä näyttöä. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus myös kyseenalaistaa tuen tarkoituksenmukaisuuden viittaamalla muihin päällekkäisiin ohjauskeinoin, kuten energiantensiivisen teollisuuden alempaan sähköverokantaan ja veroleikkuriin.

5 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausuntopyyntö lähetettiin 6. päivänä toukokuuta 2016, ja lausuntoaika päättyi 6. päivänä kesäkuuta 2016. Lausunnot antoivat oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Energiavirasto, FINAS akkreditointipalvelu, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, Suomen ELFI Oy, Suomen Tekstiili & Muoti ry, Suomen luonnonsuojeluliitto, Keva ry sekä Kirkon Ulkomaanavun nuorisoverkosto Changemaker.

Lausunnonantajilla oli toisistaan poikkeavia käsityksiä tuen tarpeellisuudesta ja tuen suuruudesta. Tuensaajia edustavat järjestöt katsoivat, että tuki pitäisi mitoittaa komission valtiontukisuntaviivojen sallitun enimmäismäärän mukaiseksi. Luonnonsuojelu- ja kehitysyhteistyöjärjestöt sekä Valtion taloudellinen tutkimuskeskus pitivät tukea tarpeettomana. Luonnonsuojelu- ja kehitysyhteistyöjärjestöt katsoivat, että päästöoikeuksien huutokauppatulot tulisi suunnata kehitysyhteistyöhön. Valtiovarainministeriö totesi lausunnossaan, ettei tukea tulisi mitoitaa ainakaan esitettyä suuremmaksi.

Ympäristöministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota erityisesti sähköintensiivisen teollisuuden kilpailukykyyn vaikuttavia tekijöihin, sähkön hintaan sisältyvän hiilidioksidikustannuksen tarkasteluun ja tuen määrän osuuteen päästöoikeuksien huutokauppatuloista. Hallituksen esityksen perusteluja on täydennetty huomioiden perusteella.

Lausunnonantajista sekä tuen saajia edustavat järjestöt että Energiavirasto tekivät lukuisia teknisiä muutosehdotuksia, joiden perusteella hallituksen esitystä on täydennetty. Osaa muutosehdotuksista ei voitu ottaa huomioon, koska ehdotukset eivät olleet komission valtiontukisuntaviivojen mukaisia. Suuntaviivoista poikkeaminen vaikeuttaisi merkittävästi valtiontuki-ilmoituksen hyväksymistä ja näin ollen tuen toimeenpanoa. Osa muutosehdotuksista otetaan huomioon lain perusteella annettavassa valtioneuvoston asetuksessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1 §. Lain soveltamisala. Pykälässä todettaisiin, että laissa säädetään tuesta, jolla kompensoidaan päästökaupasta johtuvaa sähkön hinnan nousua merkittävälle hiilivuodon riskille alttiille toimialoille. Päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa toimialan katsotaan olevan päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 15 kohdan mukaisesti alttiina merkittävälle hiilivuodon riskille, jos kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan merkittävyys on yli 10 prosenttia ja päästökauppadirektiivin täytäntöönpanosta aiheutuvien välillisten lisäkustannusten yhteismäärä johtaisi tuotantokustannusten huomattavaan eli vähintään viiden prosentin lisääntymiseen laskettuna osuutena bruttoarvonlisäyksestä. Välillisiä kustannuksia laskettaessa suuntaviivoissa on käytetty samoja oletuksia kuin komission päätöksessä 2010/2/EU (hiilivuotoluettelo). Määrällisen arvion lisäksi toimiala on voitu sisällyttää suuntaviivojen luetteloon merkittävälle hiilivuodon riskille alttiista toimialoista päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 17 kohtaa vastaavan laadullisen arvioinnin perusteella. Laadullisessa arvioinnissa on tarkasteltu välillisten päästökauppadirektiivistä johtuvien kustannusten epäsymmetristä vaikutusta sekä näyttöä siitä, että toimiala ei voi siirtää kasvaneita kustannuksia asiakkailleen ilman, että menettää markkinaosuuden kolmansista maista tuleville kilpailijoille.

Tukeen olisi oikeus toiminnanharjoittajalla, joka toimii päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa NACE-koodien mukaisesti luetelluilla toimialoilla tai alatoimialoilla ja valmistaa tukikelpoisia tuotteita. Näiden sähköintensiivisten toimialojen ja alatoimialojen katsotaan olevan alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille EU:n päästökauppajärjestelmän aiheuttamien sähkön hintoihin siirrettyjen kustannusten vuoksi. Tukeen olisivat oikeutettuja kaikki päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa luetellut toimialat ja alatoimialat.

Tukeen oikeutetut toimialat ja alatoimialat lueteltaisiin lain liitteessä 1. Tukikelpoiset tuotteet jaoteltaisiin NACE-koodien perusteella. Sovellettavat NACE-koodit olisivat Euroopan yhteisön tilastollisesta toimialaluokituksesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3037/90 muuttamisesta annetun komission asetuksen N:o 29/2002 mukaiset.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälässä säädettäisiin lain suhteesta valtionavustuslakiin. Valtionavustuslain 3 §:ssä säädetään valtionavustuslain suhteesta muihin valtionavustuksia

koskeviin säännöksiin ja eräitä valtionavustusta lähellä olevia julkisen tuen muotoja koskeviin säännöksiin. Valtionavustuslain 3 §:n 3 momentissa säädetään eräistä julkisen tuen muodoista, joihin valtionavustuslakia ei sovelleta toissijaisena yleislakina. Valtionavustuslain 3 §:n 3 momentin 1 kohdan nojalla valtionavustuslaki ei koske lakisääteistä tukea, korvausta tai muuta etuutta, jos oikeus sen saamiseen perustuu lakiin ja myönnettävän määrän määräytymisperuste säädetään yksityiskohtaisesti laissa.

Lakiehdotuksen 1 ja 4 §:ssä säädetään yksityiskohtaisesti toiminnanharjoittajan oikeudesta saada tukea. Maksettavan tuen suuruudesta säädetään yksityiskohtaisesti ehdotuksen 5—7 §:ssä. Energiavirastolla ei olisi tarkoituksenmukaisuuteen tai talousarvion toimeenpanoon liittyvää harkintavaltaa sen päättäessä oikeudesta saada tukea tai maksettavan tuen määrästä.

Valtionavustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 63/2001 vp) mukaan laki voisi toimia mallina tukien käyttöä, valvontaa ja tarkastusta sekä palauttamista ja takaisinperintää koskeville säännöksille, vaikka kyse olisi sellaisesta valtionavustuslain 3 §:ssä tarkoitettusta etuudesta, johon lakia ei sovelleta. Edelleen perustelujen mukaan tarvittaessa erityislainsäädännössä voidaan ottaa viittaussäännöksellä sovellettavaksi tarkoitukseen soveltuvat valtionavustuslain säännökset. Lakiehdotuksen 25 §:n 2 momentissa, 26 ja 28 §:ssä on viittaus valtionavustuslain sovellettavaksi tarkoitettuun säännökseen. Muutoin valtionavustuslaki ei tulisi sovellettavaksi.

3 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin laissa käytetyt keskeiset käsitteet. Pykälän 1 kohdan nojalla toiminnanharjoittajalla tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on tosiasiallinen määräysvalta tukeen oikeutetun laitoksen toiminnasta. Toiminnanharjoittaja voisi hakea tässä laissa tarkoitettua tukea siltä kalenterivuodelta, jonka lopussa laitos on ollut toiminnanharjoittajan tosiasiallisessa määräysvallassa.

Pykälän 2 kohdan nojalla tarkasteluvuodella tarkoitettaisiin kalenterivuotta, jonka tietojen perusteella tukea haetaan. Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaan tuki voidaan maksaa takautuvasti edellisen vuoden tietojen mukaan.

Pykälän 3 kohdan nojalla tuki-intensiteetillä tarkoitettaisiin prosenttiosuutta tuen määrän laskemisen perusteena olevista tiedoista. Tuki-intensiteetti olisi laskeva siten, että vuosina 2016—2018 se olisi 40 prosenttia ja vuosina 2019—2020 se olisi 37,5 prosenttia. Kansallisesti päätetty tuki-intensiteetti olisi päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen sallittua enimmäisintensiteettiä selvästi alhaisempi. Alhainen intensiteetti rajaa tuen kokonaiskustannusta. Samalla se täyttää suuntaviivojen vaatimukset tuen asteittaisesta alenemisesta sekä siitä, että kannustimet siirtyä vähemmän hiilidioksidipäästöjä aiheuttaviin teknologioihin säilyvät.

Pykälän 4 kohdan nojalla hiilidioksidin päästökertoimella tarkoitettaisiin fossiilisista polttoaineista eri maantieteellisillä alueilla tuotetun sähkön hiilidioksidi-intensiteetin painotettua keskiarvoa. Painotus vastaa fossiilisten polttoaineiden tuotantoyhdistelmää kyseisellä maantieteellisellä alueella. Hiilidioksidin päästökerroin saadaan jakamalla energiateollisuuden hiilidioksidiekvivalentteina ilmoittama päästöjen määrä fossiilisista polttoaineista saadun sähkön bruttotuotannolla. Hiilidioksidin päästökerroin ilmoitetaan hiilidioksiditonneina megawattituntia kohti. Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaan Suomi kuuluu Pohjoismaiden alueeseen Tanskan, Ruotsin ja Norjan kanssa. Suuntaviivoissa määritetty hiilidioksidin päästökerroin Pohjoismaiden alueelle on 0,67.

Pykälän 5 kohdan nojalla Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinihinnalla tarkoitettaisiin joulukuussa erääntyvän EU:n päästöoikeuden yhden vuoden johdannaissopimuksen päivittäisten päätöshintojen keskiarvoa euroina kaupankäyntivolyymiltaan suurimmassa Euroopan talousalueella toimivassa päästökauppapörssissä tarkasteluvuotta edeltävänä kalenterivuonna. Esimerkiksi vuoden 2015 tietojen perusteella maksettavaa tukea laskettaessa käytettävä hinta olisi joulukuun 2015 johdannaisten keskimääräinen hinta vuonna 2014.

Pykälän 6 kohdan nojalla perustuotoksella tarkoitettaisiin kunkin laitoksessa valmistettavien tukikelpoisten tuotteiden keskimääräistä tuotantoa tonneina vuodessa viitejaksolla 2005—2011 sellaisten laitosten osalta, jotka ovat olleet toiminnassa kaikkina kyseisen viitejakson vuosina. Seitsemän vuoden viitejakson ajalta yksi kalenterivuosi voitaisiin jättää jakson ulkopuolelle. Perustuotosta määriteltäessä otettaisiin huomioon vain 1 § mukainen tukikelpoinen

tuotanto. Perustuotos määriteltäisiin erikseen kullekin laitoksessa valmistettavalle tukikelpoiselle tuotteelle.

Jos laitos ei ole ollut toiminnassa kaikkina viitejakson 2005—2011 vuosina, perustuotoksena pidettäisiin vuosittaisen tuotannon keskiarvoa niiltä vuosilta, jotka laitos on ollut toiminnassa. Kun laitoksen toiminnasta on tiedot seitsemän vuoden ajalta, perustuotoksena pidettäisiin tämän viitejakson vuosittaisen tuotannon keskiarvoa. Jos esimerkiksi laitos on aloittanut toimintansa vuonna 2010, perustuotoksena pidettäisiin vuoden 2016 perusteella maksettavan tuen osalta vuosien 2010—2015 vuosittaisen tuotannon keskiarvoa. Tästä eteenpäin perustuotoksena pidettäisiin vuosien 2010—2016 vuosittaisen tuotannon keskiarvoa. Viitejaksojen ajalta yksi kalenterivuosi voitaisiin jättää jakson ulkopuolelle, kun laitoksen toiminnasta on tiedot seitsemän vuoden ajalta.

Jos laitos ei ole ollut toiminnassa vähintään yhtenä vuonna vuosien 2005—2011 aikana, perustuotoksena pidettäisiin vuosittaista tuotantoa tarkasteluvuonna, kunnes toiminnasta on tiedot neljältä vuodelta. Tämän jälkeen perustuotoksena pidettäisiin niiden kolmen edeltävän vuoden tuotannon keskiarvoa, joiden osalta toiminnasta on tiedot. Jos esimerkiksi laitos on aloittanut toimintansa vuonna 2013, sen perustuotoksena pidettäisiin edeltävän vuoden tuotantoa kunnes toiminnasta on tiedot vuosilta 2013—2016. Tämän jälkeen laitoksen tuotannon perustasona pidettäisiin vuosien 2014—2016 tuotannon keskiarvoa tuen keston ajan.

Pykälän 7 kohdan nojalla sähkönkulutuksen perustasolla tarkoitettaisiin laitoksen keskimääräistä sähkönkulutusta megawattitunteina vuodessa viitejaksolla 2005—2011 sellaisten laitosten osalta, jotka ovat olleet toiminnassa kaikkina kyseisen viitejakson vuosina. Seitsemän vuoden viitejakson ajalta yksi kalenterivuosi voitaisiin jättää jakson ulkopuolelle. Sähkönkulutuksen perustasoa määriteltäessä otettaisiin huomioon vain sellainen 1 § mukaisten tukielpoisten tuotteiden tuotannon osuus laitoksen sähkönkulutuksesta, jolle ei ole käytettävissä sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa.

Jos laitos ei ole ollut toiminnassa kaikkina viitejakson 2005—2011 vuosina, sähkönkulutuksen perustasona pidettäisiin sähkön vuosikulutuksen keskiarvoa niiltä vuosilta, jotka laitos on ollut toiminnassa. Kun laitoksen toiminnasta on tiedot seitsemän vuoden ajalta, sen sähkönkulutuksen perustasona pidettäisiin tämän viitejakson vuosittaisen sähkönkulutuksen keskiarvoa. Viitejaksojen ajalta yksi kalenterivuosi voitaisiin jättää jakson ulkopuolelle, kun laitoksen toiminnasta on tiedot seitsemän vuoden ajalta.

Jos laitos ei ole ollut toiminnassa vähintään yhtenä vuonna vuosien 2005—2011 aikana, sähkönkulutuksen perustasona pidettäisiin sähkön vuosikulutusta tarkasteluvuonna, kunnes toiminnasta on tiedot neljältä vuodelta. Tämän jälkeen sähkönkulutuksen perustasona pidettäisiin niiden kolmen edeltävän vuoden sähkönkulutuksen keskiarvoa, joiden osalta toiminnasta on tiedot.

Pykälän 8 kohdan nojalla sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla tarkoitettaisiin tuotekohtaista sähkönkulutusta tuotostonnia kohti. Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvot ilmoitettaisiin megawattitunteina tuotostonnia kohti ja ne määriteltäisiin Prodcom-tasolla 8. Käytettävät sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvot luetellaan lakiehdotuksen liitteessä 2, ja ne perustuvat komission määrittelemiін vertailuarvoihin jotka on lueteltu komission päätöksessä 2012/C 387/06. Eräiden tuotantoprosessien osalta polttoaine ja sähkö ovat vaihdettavissa. Näiden tuotteiden osalta ei ole asianmukaista ilmoittaa tuotteen vertailuarvoa megawat-

titunteina tuotostonnia kohti. Sen sijaan lähtökohtana ovat suorista päästöistä johdetut erityiset kasvihuonekaasupäästökäyrät. Näiden prosessien osalta vertailuarvot on määritetty suorien päästöjen summan perusteella samoin kuin sähkön vaihdettavissa olevan osan käytöstä aiheutuvien välillisten päästöjen perusteella. Vertailuarvot on ilmoitettu hiilidioksiditonneina tuotostonnia kohti. Näissä tapauksissa tuotteen vertailuarvo muunnetaan sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoksi lakiehdotuksen liitteessä 2 kuvatulla tavalla.

Pykälän 9 kohdan nojalla toissijaisella sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla tarkoitettaisiin 80 prosentin osuutta sähkönkulutuksen perustasosta. Komissio on määritellyt tukiohjelmassa käytettävän toissijaisen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvon päätöksessä 2012/C 387/06. Arvoa sovellettaisiin kaikkiin tuotteisiin ja prosesseihin, jotka kuuluvat tukikelpoisiin toimialoihin tai toimialojen osiin, mutta joille ei ole määritetty omaa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Toissijainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo vastaa komission mukaan sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoja soveltamalla saavutettua keskimääräistä vähennyspanosta, kun tarkastellaan vertailuarvon mukaista sähkönkulutusta suhteessa ennakoituun sähkönkulutukseen.

Pykälän 10 kohdan nojalla alkukapasiteetilla tarkoitettaisiin kahden suurimman kuukausittaisen tuotantomäärän keskiarvoa tammikuun 1 päivän 2005 ja joulukuun 31 päivän 2011 välisenä aikana olettaen, että laitoksen osa on toiminut tällä teholla 720 tuntia kuukaudessa 12 kuukautena vuodessa. Ellei asetettua alkukapasiteettia voitaisi määrittää edellä mainitun mukaisesti, laitoksen osan kapasiteetti todennettaisiin kokeellisesti Energiaviraston ja todentajan valvonnassa sen varmistamiseksi, että käytetyt muuttujat olisivat kyseiselle toimialalle tyypillisiä ja että kokeellisen todennuksen tulokset olisivat edustavia. 6 §:n 3 momentin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin merkittävästä kapasiteetin laajentumisesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin näin ollen antaa tarkempia säännöksiä alkukapasiteetista ja sen päivittämisestä 6 §:n mukaisesti.

4 §. *Tuen myöntämisen perusteet.* Pykälässä säädettäisiin tuen kestosta ja tuen myöntämisen perusteista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tukea voidaan myöntää vuodesta 2016 alkaen. Tuki maksettaisiin takautuvasti tarkasteluvuotta seuraavana vuonna. Ensimmäinen vuosi, jonka tietojen perusteella tukea voitaisiin myöntää, olisi 2016. Vuoden 2016 tietojen perusteella myönnettävä tuki maksettaisiin siis vuonna 2017. Viimeinen vuosi, jonka tietojen perusteella tukea voitaisiin myöntää, olisi 2020. Vuoden 2020 tietojen perusteella myönnettävä tuki tulisi maksuun vuonna 2021.

Päästökaupan valtiontuen suuntaviivoja sovelletaan vuoden 2020 loppuun asti eli kolmannen päästökauppakauden loppuun asti. Suuntaviivoissa todetaan, että tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille arvioidaan vertaamalla sen yhteiseen etuun liittyvää myönteistä vaikutusta ja mahdollisia kielteisiä sivuvaikutuksia kuten kaupan ja kilpailun vääristymistä. Vertailu tehdään suuntaviivojen perusteella. Tästä syystä tuen kesto ei saa ylittää suuntaviivojen kestoa. Suuntaviivoissa todetaan myös, että komissio saattaa tarkastella suuntaviivoja uudelleen parin vuoden välein niiden hyväksymisen jälkeen ja saattaa jäsenvaltioita kuultuaan tehdä muutoksia suuntaviivoihin. On myös mahdollista, että vastaavat päästökaupan epäsuoria kustannuksia koskevat valtiontuen suuntaviivat otetaan käyttöön myös vuoden 2020 jälkeen alkavalle päästökauppakaudelle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tukea myönnetään vain sellaisen sähkön kulutuksen perusteella, jonka hintaan sisältyy hiilidioksidikustannus. Hiilidioksidipäästöistä johtuvien kustannusten sisällymistä sähkön eri hankintatapoihin käsitellään edellä lakiehdotuksen yleisperusteluissa. Tuen hakijan tulisi antaa hakemuksen yhteydessä selvitys siitä, että tämän käyttämään sähköön sisältyy hiilidioksidikustannus. Lisäksi Energiavirastolla olisi tukiviranomaisena laajat tiedonsaantioikeudet asian tarkastelemiseksi tarvittaessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tukea myönnettäisiin laitoksen toissijaisella sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla jaetun perustuotosta vastaavan sähkönkulutuksen tai sähkönkulutuksen perustason yksi gigawattituntia ylittävältä määrältä. Perustuotosta vastaava sähkönkulutus laskettaisiin päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti. Rajausta voidaan perustella hallinnollisella tarkoituksenmukaisuudella. Pöyry Management Consulting:in tekemässä selvityksessä tunnistetut, yli viisi gigawattituntia kuluttavat laitokset vastaavat selvityksen mukaan 90 prosentista tilastoidusta sähkönkulutuksesta kompensatioon oikeutetuilla toimialoilla. Alle yhden gigawattitunnin sähkönkulutuksella tuen määrä jäisi sen verran vähäiseksi, että tuen hakeminen tuskin olisi tarkoituksenmukaista ottaen huomioon siitä aiheutuvat kustannukset. Toiminnanharjoittajalle aiheutuu kustannuksia tuen hakemisesta sekä hakemuksen käsittelymaksun että tarvittavien tietojen todentamisen kautta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisestä tilanteessa, jossa laitos on lopettanut toimintansa. Tukea ei myönnettäisi laitokselle, jos toiminnan uudelleen aloittaminen ei olisi teknisesti mahdollista. Teknisesti mahdotonta olisi aloittaa uudelleen toiminta tilanteissa, joissa laitoksen toiminnan kannalta keskeisiä laitteistoja ei enää pidettäisi toimintakuntoisina. Jos toiminnan aloittaminen olisi teknisesti mahdollista, toiminnanharjoittajan on osoitettava, että laitos aloittaisi toimintansa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa toiminnan lopettamisesta. Tällöin laitoksella olisi mahdollista saada tuki edelleen, jos toimintaa jatkettaisiin. Tämä kohta olisi linjassa päästökaupan valtiontukisuuntaviivan tuotantotason laskun kanssa, jonka mukaan tuotannon laskiessa 90 prosenttia tukea ei myönnetä lainkaan. Tukea ei olisi siten tarkoituksenmukaista maksaa toimintansa lopettaneelle laitokselle. Kokonaan toimintansa lopettaneen laitoksen hakemus voitaisiin 4 momentin mukaisesti hylätä jo kyseisen kohdan mukaisilla perusteilla, eikä Energiaviraston tarvitsisi laskea tukimäärää tuotannon laskun perusteella.

5 §. Tuen määrän laskeminen. Pykälässä säädettäisiin laskukaavasta, jonka perusteella tuen määrä lasketaan. Laskukaava perustuu komission valtiontukisuuntaviivoihin, joissa annetaan määräyksiä sallitun tuen enimmäismäärästä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen määrästä silloin, kun laitoksessa valmistettaville tuotteille on käytettävissä komission päätöksessä 2012/C 387/06 määritelty tuotekohtainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo (eli tuote mainitaan lakiehdotuksen liitteessä 2). Tuen määrä laskettaisiin jokaisen lain soveltamisalaan kuuluvan tuotteen osalta erikseen. Kunkin laitoksessa valmistettavan tuotteen perustuotos laskettaisiin suhteellisenä osuutena tuotannon määrän mukaan.

HE 147/2016 vp

Vuosittaisen tuen määrä laskettaisiin seuraavan kaavan mukaisesti:

tuki-intensiteetti tarkasteluvuonna

kertaa

hiilidioksidin päästökerroin

kertaa

Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinihintaa tarkasteluvuotta edeltävänä vuonna

kertaa

tuotekohtainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo

kertaa

perustuotos.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen määrän laskemisesta silloin, kun laitoksessa valmistettavalle tuotteelle tai tuotteille ei ole käytettävissä komission päätöksessä 2012/C 387/06 määritettyä tuotekohtaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa (eli tuotetta ei mainita lakiehdotuksen liitteessä 2). Tuen määrä laskettaisiin toissijaisen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvon ja sähkönkulutuksen perustason perusteella vain niissä tapauksissa, joissa tuotekohtaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa ei ole käytettävissä. Tällöin tuen määrä laskettaisiin kullekin laitokselle lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valmistuksen yhteisen sähkönkulutuksen perusteella.

Vuosittaisen tuen määrä laskettaisiin noudattaen seuraavaa kaavaa:

tuki-intensiteetti tarkasteluvuonna

kertaa

hiilidioksidin päästökerroin

kertaa

Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinihintaa tarkasteluvuotta edeltävänä vuonna

kertaa

toissijainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo

kertaa

sähkönkulutuksen perustaso.

Jos laitoksessa valmistettaisiin lisäksi tuotteita, jotka eivät kuulu lain soveltamisalaan, tuen määrä laskettaisiin ainoastaan lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden osalta. Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

6 §. Kapasiteetin merkittävä laajentuminen. Perustuotosta tai sähkönkulutuksen perustasoa voitaisiin lisätä suhteessa tukikelpoisen tuotannon laajentumiseen, jos laitoksen tuotantokapasiteetti laajentuu merkittävästi viitejakson 2005—2011 jälkeen. Merkittävänä kapasiteetin laajentumisena pidettäisiin laitoksen osan asetetun alkukapasiteetin merkittävää lisäämistä siten, että laitoksessa tapahtuu yksi tai useampi määritettävissä oleva, sen tekniseen laitteistoon ja toimintaan liittyvä fyysinen muutos, joka on muu kuin pelkkä olemassa olevan tuotantolinjan korvaaminen; ja että laitos voi toimia kapasiteetilla, joka on vähintään 10 prosenttia suurempi kuin sen asetettu alkukapasiteetti ennen muutosta ja joka on tulosta yhdestä tai useammasta investoinnista käyttöomaisuuteen. Laitoksen alkukapasiteetti, perustuotos ja sähkönkulutuksen perustaso määriteltäisiin sen ensimmäisen tukihakemuksen käsittelyn yhteydessä. Kapasiteetin merkittävästä laajentumisesta sekä alkukapasiteetin määrittelystä voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

7 §. Tuotantotason lasku. Pykälässä säädettäisiin maksettavan tuen määrästä, jos laitoksen tuotantotaso laskee. Jos laitoksen tuotantotaso laskee tarkasteluvuoden aikana 50—75 prosenttia perustuotokseen taikka sähkönkulutuksen perustasoon verrattuna, se saisi tukea vain puolet perustuotosta tai sähkönkulutuksen perustasoa vastaavan tuen määrästä. Jos laitoksen tuotantotaso laskee tarkasteluvuoden aikana 76—90 prosenttia perustuotokseen taikka sähkönkulutuksen perustasoon verrattuna, se saisi tukea vain 25 prosenttia perustuotosta tai sähkönkulutuksen perustasoa vastaavan tuen määrästä. Jos laitoksen tuotantotaso laskee tarkasteluvuoden aikana vähintään 90 prosenttia perustuotokseen taikka sähkönkulutuksen perustasoon verrattuna, se ei saisi lainkaan tukea.

Tarkempia säännöksiä tuotantotason laskusta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 §. Viranomaistehtävät. Energiavirasto hoitaisi tukeen liittyvät viranomaistoimet. Energiavirasto vastaisi tuen määrän laskemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, valvonnasta, raportoinnista sekä muista ehdotetussa laissa säädetyistä viranomaistehtävistä. Muita tehtäviä olisivat esimerkiksi todentajien hyväksyntä sekä tuen takaisinperintä. Energiavirasto vastaisi tukea koskevan vuosittaisen raportin laatimisesta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1589/2015 ja asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004, sellaisena kuin sitä on täydennetty komission asetuksella (EY) 2015/2282 mukaisesti. Edellä mainituissa asetuksissa vahvistettujen vaatimusten lisäksi raportin tulisi sisältää päästökaupan valtiontuen suuntaviivoissa edellytetyt tiedot.

9 §. Tuen hakeminen. Tukea saadakseen toiminnanharjoittajan olisi toimitettava Energiavirastolle hakemus. Tukihakemus tulisi toimittaa Energiavirastolle valtioneuvoston asetuksessa säädettyyn ajankohtaan mennessä, jotta tukihakemus voitaisiin hyväksyä. Asetetun määräajan jälkeen tulleet hakemukset hylättäisiin. Tukea haettaisiin laitoskohtaisesti. Tukihakemuksessa olevat tiedot tulisi todentaa valtioneuvoston asetuksen mukaisesti Energiaviraston hyväksymällä todentajalla ennen tukihakemuksen toimittamista Energiavirastolle. Hakemukseen tulisi lisätä todentajan todennus siitä, että hakemuksessa olevat tiedot laitoksessa valmistettavan tuotteen kuulumisesta lain soveltamisalaan, perustuotoksesta, sähkönkulutuksen perustasosta,

merkittävästä kapasiteetin laajentumisesta sekä alkukapasiteetista pitävät paikkansa. Tukihakemus toimitettaisiin Energiavirastolle sähköisellä järjestelmällä sen jälkeen, kun todentaja on merkinnyt todennuksen tietojen oikeellisuudesta.

Tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta, hakemuksesta ja sen liitteistä sekä todentajan todennuksesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Asetuksessa säädettäisiin muun muassa hakemuksen sisällöstä, todennettavista tiedoista sekä hakemuksen toimittamisesta Energiavirastolle. Asetuksessa säädettäisiin myös hakemuksen toimittamisen ajankohdasta.

10 §. Päätös tuen myöntämisestä. Energiavirasto antaisi päätöksen 5—7 §:n mukaisesti lasketun tuen myöntämisestä. Energiaviraston tulisi käsitellä hakemus siten, että maksu voitaisiin suorittaa 11 §:n mukaisesti saman kalenterivuoden aikana. Kunkin toiminnanharjoittajan ensimmäistä hakemusta käsitellessään Energiavirasto määritteli tuen laskemisessa käytettävän perustuotoksen tuotekohtaisesti kullekin laitokselle sekä sähkönkulutuksen perustason muille tukikelpoisille tuotteille, joille ei ole käytössä tuotekohtaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Lisäksi Energiavirasto määritteli alkukapasiteetin tuotekohtaisesti kullekin laitokselle. Kunkin laitoksen osalta näitä perustuotoksen tai sähkönkulutuksen perustason sekä alkukapasiteetin määriä käytettäisiin laskettaessa tuen määrää seuraavana vuonna, jos toiminnanharjoittaja hakee tällöin tukea. Jos tällöin Energiavirasto toteaisi tuotantotason laskun taikka merkittävän kapasiteetin laajentumisen, perustuotos tai sähkönkulutuksen perustaso sekä kapasiteetti määriteltäisiin uudelleen 6 ja 7 §:n mukaisesti. Energiavirasto hyväksyisi hakemuksen, jos siinä on osoitettu, että tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät ja hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä annettavasta päätöksestä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

11 §. Tuen maksaminen. Tuki myönnettäisiin vuosittain hakemuksen perusteella. Energiavirasto maksaisi tuen 10 §:n päätöksen mukaisesti viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jona tukea on haettu. Maksettavasta summasta Energiavirasto voisi kuitata takaisinperittävän tai palautettavan tuen taikka sen perusteella perittävän koron tai viivästyskoron 28 §:n mukaisesti.

Energiaviraston tulisi jättää tuki maksamatta, jos tuensaajaa koskee Euroopan komission valtiontukien alalla antamaan sellaiseen aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton takaisinperintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

12 §. Todentajaksi hyväksymisen edellytykset. Todentajaksi hyväksyttäisiin hakija, joka on toiminnanharjoittajaan nähden ulkopuolinen ja puolueeton. Hakijan tulisi olla myös objektiivisesti katsoen puolueeton siten, ettei luottamus todentajan toimintaan yleisesti vaarannu. Tästä syystä pykälässä säädettäisiin, että hakijan tulisi olla todennustehtävissä riippumaton sekä toiminnallisesti että taloudellisesti. Lisäksi hakijalla tulisi olla käytössään todennustehtäviä varten riittävästi ammattitaitoista ja riippumatonta henkilöstöä. Ammattitaitoa koskevalla vaatimuksella varmistetaan, että hakija on pätevä todentajan tehtäviin. Lisäksi todentajan olisi osoitettava, että hän tuntee esitetyn lain ja sen nojalla annetut määräykset. Pätevyys varmistetaan myös vaatimalla, että hakijalla on toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät. Hakijalla tulisi lisäksi olla toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava riittäväksi katsottava järjestely.

Tarkempia säännöksiä todentajaksi hyväksymisen edellytyksistä ja todentajan pätevyysalueista voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella muuan muassa todentajan kelpoisuuden edellytyksistä ennen kuin todentaja on akkreditoitu. Akkreditointimenettely kestää yleensä vuoden, joten ensimmäiset akkreditoidut todentajat olisivat käytössä vasta vuonna 2018.

13 §. Todentajaksi hyväksyminen. Energiavirasto hyväksyisi hakemuksesta akkreditoidun suomalaisen yhteisön tai säätiön taikka tällaisen osan todentajaksi. Edellytysten täyttyminen olisi osoitettava Turvallisuus- ja kemikaaliviraston osana toimivan FINAS-akkreditointipalvelun (FINAS) tekemän akkreditoinnin tai pätevyydestä antaman lausunnon perusteella sen mukaan kuin vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa (920/2005) säädetään. Akkreditointimenettelyyn sisältyy jatkuva valvonta, jolla FINAS varmistaa, että todentaja jatkuvasti täyttää säädetyt edellytykset. Jos edellytysten täyttyminen perustuu FINASin antamaan lausuntoon, ei vastaavaa valvontaa ole.

Hyväksymispäätöksessä määriteltäisiin todentajan pätevyysalue sekä annettaisiin yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset todentajan toimintaa koskevat määräykset. Pätevyysaluetta voitaisiin rajata koskemaan esimerkiksi tietäntyyppisiä tukeen oikeutettuja toimialoja. Määräyksillä varmistettaisiin, että todentajan tehtävät tulevat asianmukaisesti hoidetuksi. Päätöksessä voitaisiin esimerkiksi vahvistaa, millaisia menettelyjä todentaja saa soveltaa. Todentajan on jatkuvasti täytettävä sille asetetut vaatimukset, joten päätöksessä voitaisiin muun muassa vahvistaa ajankohta, jolloin todentajan pätevyys on arvioitava uudelleen ja miten tämä arviointi järjestetään. Tämä on erityisesti tarpeen, kun todentajan pätevyys perustuu akkreditoinnin sijasta FINASin antamaan lausuntoon.

Todentajan hyväksymistä koskeva päätös voidaan antaa myös määräajaksi. Lähtökohtana on kuitenkin, että hyväksymispäätös olisi voimassa toistaiseksi, jos todentajan pätevyys perustuu FINASin akkreditointiin. Koska akkreditointimenettely kestää yleensä vuoden, todentajat toimisivat ilman akkreditointia ennen sen myöntämistä. Tällöin hyväksyntä tulisi myöntää vain määräajaksi ja toistaiseksi voimassa oleva hyväksyntä myöntää vasta akkreditointimenettelyn päätyttyä.

Todentajaksi voitaisiin hyväksyä myös päästökauppalain (311/2011) ja uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) mukaisesti hyväksytty todentaja laajentamalla todentajan pätevyysaluetta pykälän 1 ja 2 momentin mukaisesti kattamaan esitetyn lain mukainen toiminta. Tällöin ei tarvitsisi aloittaa akkreditointimenettelyä aiwan alusta vaan akkreditointi koskisi vain pätevyysalueen laajentamista tämän lain mukaisesti, jolloin todentaja voitaisiin hyväksyä pelkästään pätevyysalueen laajentamisen perusteella.

Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa akkreditoitu todentaja rinnastettaisiin 1 momentissa tarkoitettuun todentajaan, jos todentaja on yhteisö tai säätiö taikka tällaisen osa ja täyttää 12 §:ssä säädetyt edellytykset sekä akkreditoinnissa on noudatettu vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa säädettyä vastaavaa menettelyä. Käytännössä tämä edellyttäisi kyseisen maan kansallisen akkreditointielimen toteamaa pätevyyttä. Energiavirasto hyväksyisi 1 ja 2 momentin mukaisesti toisessa maassa akkreditoidun todentajan ja antaisi tarvittavat todentajan toimintaa koskevat määräykset todentamisesta.

Tarkempia säännöksiä menettelystä, jossa todentaja hyväksytään, hyväksymisen edellytysten arvioinnista ja todentajan pätevyysalueista voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

14 §. Todentajan tehtävät. Todentajan olisi annettava todennus 9 §:n 2 momentin mukaisesti, jos hakemuksessa olevat todennettavat tiedot pitävät paikkansa. Todentajan tulisi suorittaa todentaminen siten, että hän arvioi onko tuen saaja ilmoittanut tuen hakemista varten toimitetut tiedot tarpeeksi kattavasti ja luotettavasti sekä onko tiedot uskottavia ja tarpeeksi tarkkoja.

Todentajan olisi suoritettava tehtävänsä ammattitaitoisesti pyrkien hyvään käytäntöön sekä ottaen huomioon tämän lain ja sen nojalla annetut säännökset, ohjeet ja suositukset. Energiavirasto voisi tarpeen vaatiessa antaa tarkempia ohjeita todentamisesta.

Todentajan tulisi seurata toimialansa säännösten ja standardien kehittymistä sekä toimia yhteistyössä toimialansa muiden todentajien kanssa siten kuin toimintatapojen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi on tarpeen. Todentajilta vaadittava puolueettomuus ja luotettavuus edellyttävät myös, että todentajien toimintatavat ja todennukseen liittyvät tulkinnat ovat yhtenevät. Tämän takia todentajien tulisi toimia yhteistyössä keskenään.

Todentaja voisi todentamistehtävää suorittaessaan käyttää apunaan myös oman organisaation-
sa ulkopuolisia henkilöitä. Tämä saattaa olla välttämätöntä tilanteissa, joissa todentamisen kohteena on erityistä osaamista vaativa laitos tai todentajalta tilapäisesti puuttuu asiantunte-
musta jonkin todentamisessa tarvittavan erikoisosaamisen osalta. Selvyiden vuoksi kuitenkin säädettäisiin, että todentajalla on tällöinkin vastuu todentamisen suorittamisesta ja hänen apu-
naan käyttämiensä henkilöiden toiminnasta. Apuna käytettävän ulkopuolisen henkilön olisi täytettävä 12 §:ssä säädetty edellytykset.

Tarkempia säännöksiä todentajan tehtävistä ja niiden suorittamisesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Asetuksessa säädettäisiin esimerkiksi Energiavirastolle toimitettavan selvityksen sisällöstä.

15 §. Todentajan ilmoitusvelvollisuus. Todentajan olisi ilmoitettava Energiavirastolle kaikista sellaisista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta todentajan hyväksymisen edellytyksiin ja 13 §:n 2 momentissa säädettyjen todentajan toimintaa koskeviin määräyksiin. Esimerkiksi, jos todentajalla ei ole toiminnan edellyttämiä välineitä ja resursseja tai todentaja ei voi noudattaa Energiaviraston määräyksiä, todentajan tulisi ilmoittaa siitä Energiavirastolle. Todentajan on oltava pätevä ja täytettävä vaatimukset koko toimintansa ajan, ja Energiaviraston tulisi voida varmistua tästä. Ilmoitusvelvollisuuden kannalta keskeisiä muutoksia ovat esimerkiksi organisatoriset muutokset, akkreditointipäätökseen liittyvät muutokset, muutokset alihankintaan liittyvässä toiminnassa, muutokset omistussuhteissa ja henkilöstössä silloin, kun ne voivat vaikuttaa riippumattomuuteen ja pätevyyteen, sekä oleelliset toimintatapamuutokset.

Todentajan olisi vuosittain toimitettava Energiavirastolle selvitys tässä laissa tarkoitettuun todennukseen liittyvästä toiminnastaan ja sen tuloksista. Selvityksen tulisi sisältää muun muassa yleiskuvaus toiminnasta, tiedot tehdyistä todennuksista ja niiden yhteydestä havaituista puutteista, tiedot todentajan toimintaan kohdistuneista reklamaatioista ja niiden takia toteutetuista korjaavista toimenpiteistä sekä selvitys alihankinnan käyttämisestä.

Tarkempia säännöksiä todentajan selvitysvelvollisuudesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Asetuksessa säädettäisiin esimerkiksi Energiavirastolle toimitettavan selvityksen sisällöstä.

16 §. Todentajaan sovellettava muu lainsäädäntö. Todentajan olisi julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999; jäljempänä *julkisuuslaki*), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa ja kielilaissa (423/2003) säädetään. Todentaja tekee lainsäädäntöön perustuvia todennuksia, jotka sellaisenaan tai tosiasiallisesti vaikuttavat sen asiakkaan oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin. Tällöin todentajan on noudatettava momentissa mainittuja säädöksiä, joiden avulla turvataan säännöspäätöksistä oikeusturvan ja hyvän hallinnon toteutuminen todentajan toiminnassa. Julkisia hallintotehtäviä hoitavat todentajan työntekijät olisivat rikoslain 40 luvun nojalla rikosoikeudellisen virkavastuun piirissä, sillä näitä henkilöitä olisi pidettävä rikoslain 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettuina julkista valtaa käyttävinä henkilöinä. Kyseessä on informatiivinen viittaus.

Pykälän 3 momentissa olisi informatiivinen viittaus vahingonkorvauslain (412/1974) soveltamisesta.

17 §. Todentajaksi hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen ja peruuttaminen. Päätöksen muutokset voisivat koskea päätöksessä määriteltä pätevyysaluetta tai annettua määräystä. Pätevyysalueen muuttaminen edellyttäisi, että todentajalla on toimintaan vaadittava pätevyys ja muut 12 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät, ja tämä on osoitettu FINASin suorittamalla akkreditoinnilla tai muulla 13 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Määräyksen muuttamisessa olisi sovellettava, mitä 13 §:n 2 momentissa säädetään hyväksymispäätöksen sisällöstä. Esimerkiksi todentajan 15 §:n 1 momentin nojalla ilmoittama muutos saattaa edellyttää määräyksen muuttamista. Jos todentajan toiminta siirtyy toiselle todentajalle, kyseessä ei olisi todentajaa koskevan hyväksymispäätöksen muutos, vaan uusi hyväksymispäätös. Todentajaksi hyväksymisen edellytysten täyttymistä ei kuitenkaan olisi käytännössä tarpeen selvittää uudestaan, jos kyse on vain nimenmuutoksesta.

Todentajan hyväksymistä koskevan päätöksen peruuttaminen edellyttäisi todentajalta tahallista tai tuottamuksellista menettelyä. Peruuttaminen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi, jos todentaja hoitaa todennukseen liittyviä tehtäviä olennaisesti virheellisellä tai puutteellisella tavalla.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan tilanteissa Energiaviraston olisi annettava todentajalle ensin huomautus ja varoitus. Hyväksyminen olisi peruutettavissa vasta, jos todentaja ei ole korjannut mainittuja puutteita, rikkomuksia tai laiminlyöntejä huomautuksesta ja varoituksesta huolimatta. Hallinnon suhteellisuusperiaatteen mukaisesti todentajalle on annettava ensin mahdollisuus korjaaviin toimenpiteisiin. Asetettavan määräajan pituus olisi viranomaisen harkinnassa, mutta määräajan tulisi olla sen pituinen, että puute, rikkomus tai laiminlyönti on käytännössä mahdollista korjata kyseisessä ajassa. Energiavirasto voisi peruuttaa todentajan hyväksymistä koskevan päätöksen myös määräajaksi 2 momentin 2 kohdan nojalla, jos todentaja on esimerkiksi vain osittain korjannut puutteet, rikkomukset tai laiminlyönnit. Tällöin peruuttamis päätös raukeaisi, jos todentaja korjaa kaikki toiminnassa olleet puutteet.

18 §. Tiedonsaantioikeus. Tehokas valvonta edellyttää laissa turvattua oikeutta saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Energiavirastolla olisi oikeus saada lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajilta, todentajalta, sähköntuottajalta, joka toimittaa sähköä toiminnanharjoittajalle sekä verkonhaltijoilta jotka eivät voisi liikesalaisuuteen tai yksityisyyden suojaan vedoten olla antamatta viranomaisen vaatimia tietoja. Valvontaa varten tarpeellisilla tiedoilla tarkoitettaisiin sellaisia tietoja, jotka ovat sisällöllisesti paikkansa pitäviä ja jotka antavat oikean ja riittävän kuvan lain säännösten ja Energiaviraston

päätöksissä annettujen määräysten noudattamisesta. Energiavirasto voi määräyksellä velvoittaa antamaan tarvittavat tiedot ja tarvittaessa tehostaa määräystä 21 §:n 2 momentin nojalla uhkasakolla.

Energiavirastolla olisi lisäksi oikeus julkisuuslaissa tai muualla laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saada lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja muilta viranomaisilta. Nämä valvonnan kannalta välttämättömät tiedot voisivat koskea toiminnanharjoittajan tuen alaisten tuotteiden tuottamista, toiminnanharjoittajan viranomaisilta saamia valtiontukia sekä toiminnanharjoittajaa koskevia muita seikkoja, joilla on olennaista merkitystä tuen määräytymisen, maksamisen tai takaisinperinnän kannalta. Kyseisiä tietoja voi esimerkiksi olla veroviranomaisilla, tullilla ja valtiontukia myöntävillä viranomaisilla. Julkisuuslaissa ei ole säännöksiä siitä, että salassa pidettäviä tietoja voisi luovuttaa toiselle viranomaiselle tietyn tehtävän suorittamiseksi. Asiasta täytyy säätää erikseen, koska kyseeseen saattaa tulla viranomaisen tiedonsaantitarpeen kannalta keskeinen tieto, joka julkisuuslain nojalla olisi salassa pidettävä.

Todentajien velvollisuutena olisi tehdä yhteistyötä toistensa kanssa. Tehokkaan ja toimivan yhteistyön edellytyksenä olisi, että todentajat luovuttaisivat toisilleen myös salassa pidettäviä tietoja silloin, kun tiedot olisivat tarpeen todentajien yhteistoiminnan kannalta. Vastaavasti todentajan olisi luovutettava salassa pidettäviä tietoja Energiavirastolle, kun tiedot olisivat tarpeellisia valvonnan kannalta.

19 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän mukaan salassapitosäännökset eivät estäisi tietojen luovuttamista Energiavirastolta syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi taikka toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle elimelle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään. Tämän pykälän mukaisesti Energiavirasto olisi myös oikeutettu toimittamaan tukihakemuksessa sekä valvonnan yhteydessä saatuja tietoja työ- ja elinkeinoministeriölle.

Pykälän 2 kohta liittyy keskeisesti EU:n valtiontukisääntelyn valvontaan, ja vastuutaho asiassa on työ- ja elinkeinoministeriö.

20 §. Viranomaisen tarkastusoikeus. Pykälän 1 momentissa varmistettaisiin Energiaviraston tarkastusoikeus laitoksissa, tiloissa ja alueilla, joihin pääsy on laissa tarkoitetun valvonnan kannalta tarpeen. Tämä oikeus käsittäisi kaikki ne tilat ja alueet, joiden olosuhteilla on merkitystä arvioitaessa muun muassa 1 ja 4—7 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymistä. Tällaisia tiloja ja alueita voivat olla esimerkiksi toiminnanharjoittajan tukea saavan laitoksen tilat tai alue taikka sähköntuottajan hallitsema tila, joissa säilytetään tietoja toiminnanharjoittajalle toimitetusta sähköstä sekä todentajan hallitsemat tilat, joissa säilytetään tuotannon määrään ja sen todentamiseen liittyvää tietoaineistoa, sekä verkonhaltijan mittarin sijaintipaikka. Energiavirastolla olisi myös oikeus tehdä kyseisissä tiloissa ja alueilla tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin.

Perustuslain 10 §:n nojalla on turvattu kotirauha. Lailla voidaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Kotirauhan piirissä ovat viranomaistarkastukset mahdollisia, kun on aihetta epäillä tapahtuneen rikos, josta voi seuraamuksena olla vankeusrangaistus. Tämän vuoksi Energiaviraston toimivalta olisi 1 momentin nojalla rajoitettu, kun kyse on pysyväisluonte-

seen asumiseen tarkoitetuista tiloista. Tällaisissa tiloissa valvontatoimenpiteet olisivat mahdollisia vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä tarkoitettu rikos (väärän todistuksen antaminen viranomaiselle) taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos (avustuspetos tai törkeä avustuspetos), ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Energiavirastolla olisi tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa tarkastuksen kohteena olevan toiminnanharjoittajan, sähköntuottajan, todentajan tai verkonhaltijan aineisto haltuunsa. Haltuunotto voi tulla kyseeseen silloin, kun asiaa ei voida tarkastuksen vaatimalla tavalla selvittää tarkastuksen yhteydessä ja aineiston haltuunotto on siksi tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Haltuunoton kohteena voivat olla kaikki tarkastusoikeuden piirissä olevat asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto. Aineisto olisi palautettava viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi. Ratkaisevaa tarpeen kannalta on se, tarvitaanko aineistoa tarkastuksen tavoitteen edellyttämien lisätietojen hankkimiseksi tai tietojen oikeellisuuden tarkistamiseksi. Aineiston haltuunottoa ei voida momentin perusteella jatkaa esimerkiksi siihen asti, kunnes on tehty päätös tuen palauttamista koskevassa asiassa.

Pykälän 3 momentin nojalla tarkastuksen kohteena olevan tulee avustaa Energiavirastoa tarkastuksen suorittamisessa. Tämä tarkoittaa, että toiminnanharjoittaja tai muun tarkastuksen kohteena olevan on toimittava hyvässä yhteistyössä tarkastusta suorittavan kanssa ja annettava kaikki tarkastuksen kannalta tarpeellinen aineisto sekä tarkastuksen suorittamisessa tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Tarpeellisina voidaan esimerkiksi pitää tietoja, selvityksiä ja aineistoa, joiden avulla 1 ja 4—7 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyminen ja tuen maksamisen perusteet voidaan selvittää.

21 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Pykälässä säädettäisiin Energiaviraston käytettävissä olevista reaktiokeinoista, kun lain säännöksiä taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei noudateta. Energiavirasto voisi esimerkiksi vaatia 1 momentin perusteella toiminnanharjoittajaa toimittamaan 20 §:n 2 momentin mukaiset asiakirjat Energiavirastolle.

Energiaviraston olisi ennen kiellon tai määräyksen antamista kuultava asianosaista. Kuulemiseen sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään. Kieltoa ja määräystä koskevan päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään. Kun päätös sisältää asianosaista velvoittavan ratkaisun, on päätös annettava tiedoksi hallintolain 60 §:n mukaisesti todisteellisena tiedoksiantona.

Energiaviraston 1 momentin nojalla antamaa määräystä olisi 30 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiavirasto voisi tehostaa 1 momentin nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämishallalla siten kuin uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään. Pääsääntöisesti 1 momentin nojalla annettu päävelvoite ja uhkasakko määrättäisiin samalla päätöksellä.

22 §. Virka-apu. Pykälässä olisi viittaus poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ään, jossa säädetään poliisin velvollisuudesta virka-apuun. Pykälässä annettaisiin tulliviranomaisille toimivaltuudet virka-avun antamiseen.

23 §. Viittaus rikoslakiin. Pykälässä olisi viittaus rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ään, jossa säädetään rangaistuksesta väärän todistuksen antamisesta ja 29 luvun 5 ja 6 §:ään, joissa säädetään rangaistuksesta avustuspetoksesta.

Rikoslain 16 luvun 8 §:n mukaan se joka antaa viranomaiselle oikeudellisesti merkityksellisen totuudenvastaisen kirjallisen todistuksen tai siihen rinnastettavan teknisen tallenteen taikka laadittuaan sellaisen todistuksen tai tallenteen antaa sen toiselle sanottuun tarkoitukseen käytettäväksi, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle tuomitaan myös viranomaisen erityisen valvonnan alaisen toiminnan harjoittaja taikka tämän edustaja tai palveluksessa oleva henkilö tai valvottavan yhteisön tilintarkastaja, joka lakiin perustuvan tarkastuksen yhteydessä tai lakiin perustuvaa ilmoitusvelvollisuutta muuten täyttäessään antaa valvovalle viranomaiselle oikeudellisesti merkityksellisen totuudenvastaisen suullisen tiedon. Säännös on toissijainen suhteessa säännöksiin avustuspetoksesta ja törkeästä avustuspetoksesta, joissa on säädetty ankarammat rangaistukset.

Rikoslain 29 luvun 5 §:n mukaan se joka antaa avustuksesta päättävälle väärän tiedon seikasta, joka on omiaan olennaisesti vaikuttamaan avustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin, tai salaa sellaisen seikan tai jättää ilmoittamatta sellaisesta avustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin olennaisesti vaikuttavasta olosuhteiden muutoksesta, josta myöntämis päätöksen yhteydessä tai muuten on erityisesti velvoitettu ilmoittamaan ja siten hankkii tai yrittää hankkia itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä, on tuomittava *avustuspetoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Rikoslain 6 §:n mukaan jos avustuspetoksessa tavoitellaan huomattavaa hyötyä ja avustuspetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä avustuspetoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

24 §. Tuen palauttaminen. Pykälässä säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta palauttaa virheellisesti, liikaa tai muutoin ilmeisen perusteetta saamansa tuki taikka sen osa. Toiminnanharjoittajan olisi oma-aloitteisesti ja viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin saamansa perusteettoman edun palauttamiseksi.

Virheellisesti tai liikaa saatuna tukena olisi pidettävä suoritusta, joka maksetaan perusteetta tai liian suurena. Liikaa saatua olisi esimerkiksi virheellisesti liian suureen perustuotoksen tai sähkönkulutuksen perustason määrään perustuva tuki. Syynä virheellisesti, liikaa tai perusteetta maksetulle tuelle voi olla esimerkiksi toiminnanharjoittajan laiminlyönti, huolimattomuus tai vilpillinen menettely. Tällainen tilanne voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun toiminnanharjoittaja ja todentaja eivät havaitse tuotantotason laskua. Toiminnanharjoittaja on voinut erehdyksessä tai tarkoituksella antaa Energiavirastolle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on vaikuttanut maksettavan tuen määrään, taikka salannut sellaisen seikan. Väärällä tiedolla tarkoitettaisiin tietoja, jotka eivät vastaa tosiasioita tiedon antamishetkellä, ja harhaanjohtavalla tiedolla tietoja ja esittämistapaa, joiden takia Energiavirasto ei saa olennaisilta osin oikeaa ja riittävää kuvaa maksettavan tuen määrään vaikuttavista seikoista.

Perusteettoman edun palauttaminen saataisiin jättää tekemättä, jos palautettava määrä on pienempi kuin 10 euroa. Säännös vastaisi tältä osin valtionavustuslain 20 §:ssä ja muualla laissa omaksuttuja periaatteita siitä, milloin määrältään erittäin pieni julkisoikeudellinen maksuvelvollisuus voidaan jättää hoitamatta.

25 §. Takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin kompensatiotuen takaisinperinnästä sekä siihen liittyvästä viranomaisharkinnasta. Energiavirastolla ei olisi takaisinperintään ryhtymisen suhteen harkintavaltaa, vaan sen olisi päätöksellään määrättävä jo maksettu tuki perittäväksi takaisin, kun kyse on 24 §:n mukaisen palautusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Takaisinperintä on tällöin rajoitettava vastaavasti siihen määrään kuin 24 §:n mukaan olisi palautettava. Energiavirasto voisi tarvittaessa hallintopäätöksellä vahvistaa palautusvelvollisuuden olemassaolon ja määrän.

Pykälän 2 momentissa olisi viittaus valtionavustuslain 21 §:n 3 kohtaan ja 22 §:n 3 momenttiin. Energiavirastolla olisi velvollisuus tuen takaisinperintään, jos toiminnanharjoittaja on antanut Energiavirastolle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan tuen saantiin tai määrään taikka salannut sellaisen seikan. Energiavirasto voisi päätöksellään myös määrätä jo maksetun tuen takaisin perittäväksi, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään.

Energiaviraston takaisinperintää koskevaan päätökseen olisi 29 §:n nojalla mahdollista hakea oikaisua. Energiaviraston oikaisupyynnön johdosta antamasta päätöksestä olisi mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölaissa säädetyssä järjestyksessä. Energiaviraston päätöstä olisi 30 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

26 §. Korko ja viivästyskorko. Pykälässä olisi viittaus valtionavustuslain 24 ja 25 §:ään. Toiminnanharjoittaja olisi velvollinen maksamaan palautettavalle ja takaisinperittävälle määrälle vuotuista korkoa. Koronmaksuvelvollisuus alkaa palauttamis- tai takaisinperintätilanteissa siitä päivästä, jona tuki taikka sen osa on maksettu toiminnanharjoittajalle. Korkoa on maksettava siihen päivään saakka, jona tuki maksetaan takaisin ja enintään Energiaviraston takaisinmaksamiselle määräämään eräpäivään. Korkokanta olisi korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu korko lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä.

Takaisin perittävälle määrälle olisi maksettava viivästyskorkoa, kun toiminnanharjoittaja ei ole täyttänyt takaisinmaksuvelvollisuuttaan viimeistään Energiaviraston asettamassa määräajassa. Viivästyskoron korkokanta olisi korkolain mukainen yleinen viivästyskoron määrä.

27 §. Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika sekä vanhentumisaika. Energiaviraston tulisi pykälän 1 momentin mukaan tehdä tuen takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun niiden perusteesta on saatu tieto. Päätöksen tekeminen lähtökohtaisesti viipymättä edellyttäisi, että takaisinperintää koskevan asian käsittelylle annettaisiin etusija verrattuna muihin tässä laissa tarkoitettuihin hallintoasioihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin määräajasta, jonka jälkeen Energiavirasto ei saa enää ryhtyä tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään. Takaisinperintään ei saisi enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä 10 §:n nojalla. Takaisinperinnän vanhentumisaika koskisi näin ollen aina sitä tukierää, joka toiminnanharjoittajalle on myönnetty kunakin vuonna, sekä sen perusteella perittäviä korkoja sekä viivästyskorkoja. Vastaavasti velvollisuus tuen palauttamiseen 24 §:n nojalla raukeaisi, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä.

28 §. Kuittaus. Pykälän nojalla Energiavirasto voisi päättää, että 24 §:n mukaisesti palautettava tai 25 §:n mukaisesti takaisin perittävä määrä kuitataan Energiaviraston myöntämästä tues-

ta. Toiminnanharjoittajaa kuultaisiin hallintolain 34 §:n mukaisesti ennen päätöksen tekemistä. Tuki olisi mahdollista periä takaisin myös kuittaamalla se Energiaviraston muusta samalle toiminnanharjoittajalle maksamasta valtiotuesta. Kuittaus ei voisi koskea toiminnanharjoittajan muita erääntyneitä saatavia. Kuittauksessa on siten noudatettava valtion talousarvion tili- jaottelussa vahvistettuja talousarvion eri momenttien käyttöoikeuksia.

Palautettavan tai takaisin perittävän määrän kuittauspäivä olisi päivä, jona päätös on tehty. Palautuskorko sekä viivästyssseuraamukset laskettaisiin kuittauspäivään.

Muilta osin menettelyssä noudatettaisiin hallintolakia. Energiaviraston tulisi selvittää, onko kuittausperusteet riittävät ja perustella kuittauspäätös. Energiaviraston päätökseen tyytymättömän toiminnanharjoittaja saisi hakea siihen oikaisua 29 §:n nojalla. Energiaviraston oikaisun johdosta tekemään päätökseen saisi hakea muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti. Energiaviraston tekemä päätös voitaisiin 30 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jollei muutoksenhakutuomioistuinin toisin määrää.

29 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin mukaan asianosainen voisi hakea muutosta Energiaviraston 10 §:n nojalla tekemään päätökseen tuen myöntämisestä, 25 §:n mukaiseen päätökseen tuen takaisinperinnästä ja 28 §:n mukaiseen päätökseen tuen kuittauksesta tekemällä oikaisuvaatimuksen Energiavirastolle sekä todentajan tekemään päätökseen tekemällä oikaisuvaatimuksen todentajalle. Energiaviraston ja todentajan olisi liitettävä päätöksiin oikaisuvaatimusohjeet. Asianosainen määräytyy hallintolainkäyttölain (586/1996) 6 §:n nojalla. Oikaisuvaatimus olisi tehtävä 30 päivässä päätöksen tiedoksisaamisesta. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiaviraston oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla antamaan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

30 §. Päätöksen täytäntöönpano. Energiaviraston 28 §:n 1 momentin nojalla tekemä kuittausta koskeva päätös olisi 1 momentin mukaan pantavissa täytäntöön, vaikka asianosainen olisikin tehnyt oikaisuvaatimuksen asiassa. Vastaavasti 2 momentin mukaan Energiaviraston 17 §:n 2 momentin nojalla tekemää päätöstä todentajaksi hyväksymistä koskevan päätöksen peruuttamisesta tai määräaikaisesta peruuttamisesta, 21 §:n nojalla tekemää kieltoa koskevaa päätöstä sekä 25 §:n nojalla tekemää päätöstä tuen takaisinperinnästä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Muutoksenhakutuomioistuinin voisi kuitenkin kieltää Energiaviraston 1 tai 2 momentissa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä sen keskeytettäväksi tai antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen.

31 §. Maksut. Pykälän 1 momentissa olisi informatiivinen viittaus valtion maksuperustelakiin (150/1992), jonka nojalla Energiaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleiset perusteet sekä maksujen muut perusteet määräytyvät.

Pykälän 2 momentin nojalla tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saataisiin periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettussa laissa (706/2007) säädetään. Siten esimerkiksi Energiaviraston tuen myöntämistä koskevista päätöksistä perittävät maksut olisivat suoraan ulosottokelpoisia.

32 §. Tietojen säilyttäminen. Pykälässä säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta säilyttää tukeen liittyvän aineiston (muun muassa tuotantotiedot, sähkökulutustiedot sekä sähköön toimitussopimukset). Tukeen liittyvän aineiston säilytysaika olisi kymmenen vuotta myöntämisaikakohdasta. Säilytysajat olisivat vastaavat kuin 27 §:ssä tuen sekä niille maksettavan koron ja viivästyskoron takaisinperinnän vanhentumisaika. Säilytystavasta ei säädettäisi tarkemmin, mutta pykälässä tarkoitetun aineiston tulisi olla saatavilla pykälässä säädetyn ajan.

Pykälän 2 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

33 §. Tietojen toimittaminen Energiavirastolle. Pykälässä säädettäisiin poikkeus sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 5 §:stä.

Pykälän 1 momentin nojalla toiminnanharjoittajan olisi toimitettava ensisijaisesti Energiavirastolle 9 §:ssä tarkoitettu hakemus sähköisellä järjestelmällä. Tarkoituksena on, että maksettavan tuen määräytyminen ja maksatuspäätöksen tekeminen tapahtuisi Energiavirastossa siten, että paperimuodossa olevan aineiston käsittely olisi mahdollisimman vähäistä ja aineisto toimitettaisiin suoraan sähköisesti Energiaviraston tietojärjestelmään. Myös todentaja antaisi todennuksen sähköiseen järjestelmään, jonka jälkeen hakemus lähtisi vasta Energiaviraston käsiteltäväksi.

Pykälän 2 momentin mukaan tässä laissa tarkoitetut tiedot olisi mahdollista toimittaa Energiavirastolle myös muulla tavalla tarvittaessa. Lähtökohtaisesti hakemus liitteineen sekä todennus tulisi kuitenkin toimittaa sähköisellä järjestelmällä. Sähköpostia voisi käyttää esimerkiksi muiden selvitysten lähettämiseen. Tavoitteena on, että tiedonvaihto Energiaviraston kanssa tapahtuisi ensisijaisesti sähköisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä olisi tarkoitus antaa etenkin tietojen toimittamiseen liittyvistä teknisistä seikoista.

34 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lain nojalla olisi tarkoitus antaa valtioneuvoston asetus, joka sisältäisi joka sisältäisi lähinnä menettelyihin ja lain soveltamiseen liittyviä tarkempia säännöksiä 5-7, 9, 10, 12—15, 32 ja 33 §:n nojalla.

Energiavirastolla olisi toimivalta ohjeiden antamiseen omalla toimialallaan ilman erityistä laissa olevaa valtuutusta (PeVL 6/2003 vp, 20/2004 vp ja 30/2005 vp).

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lain voimaan saattaminen edellyttää, että Euroopan komissio on hyväksynyt lakiehdotukseen sisältyvät valtiontuet. Tavoitteena on, että laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Lisäksi lain voimaantulo edellyttää valtioneuvoston asetuksen valmistelua.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Energiaviraston tekemään päätökseen tuen määrästä (ehdotettu 10 §), tuen takaisinperinnästä (ehdotettu 25 §) ja kuittauksesta (ehdotettu 28 §), sekä todentajan tekemään päätökseen hakemuksessa olevien tietojen todentamisesta (ehdotettu 14 §) haettaisiin muutosta ehdotetun 29 §:n nojalla oikaisuvaatimusmenettelyssä. Näihin päätöksiin ei yleensä voida katsoa liittyvän erityisiä oikeussuojan tarpeita. Tarkoituksena on sovittaa yhteen nopea ja tehokas viranomaistoiminta sekä tehokkaan oikeussuojan vaatimus. Energiaviraston tai todentajan oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen ja muuhun ehdotetun lain nojalla antamaan päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta valittamalla hallintolainkäyttölain mukaisesti. Ehdotettua sääntelyä on oikeusturvan osalta keskeisen perustuslain 21 §:n 1 momentin kannalta pidettävä riittävänä.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Todentajiin sovelletaan ehdotetun 16 §:n nojalla, mitä julkisuuslaissa, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa, hallintolaissa ja kielilaissa säädetään. Ehdotetussa 29 §:ssä säädetään muutoksenhausta todentajan päätökseen. Lakiehdotuksen 14 §:ssä tarkoitettu todentamistehtävä edellyttää erityistä asiantuntemusta. Tukihakemuksen tietojen todentamiseen liittyvien tehtävien antamista todentajille voidaan näin ollen pitää tarpeellisenä tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Tällaisen asiakokonaisuuden hallintaa varten Suomessa ei ole käytettävissä erityisiä viranomaisia. Tehtävän laatu huomioon ottaen tehtävän uskominen yksityisille toimijoille on perustuslain 124 §:n mukaisesti tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi.

Todentajaksi hyväksymisestä säädetään ehdotetussa 13 §:ssä sekä todentajaksi hyväksymistä koskevan päätöksen muuttamisesta ja peruuttamisesta ehdotetussa 17 §:ssä. Sääntelyyn liittyy toimilupasääntelylle ominaisia piirteitä. Peruuttamismahdollisuus on 17 §:ssä sidottu vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että todentajalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen. Energiavirasto voisi myös tarvittaessa peruuttaa todentajan hyväksymistä koskevan päätöksen määrääjäksi. Ehdotettujen säännösten voidaan katsoa antavan riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta (PeVL 33/2005 vp, PeVL 15/2008 vp ja PeVL 19/2009 vp).

Lailla voidaan perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Energiaviraston tarkastusoikeus pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin on ehdotetun 20 §:n 1 momentin nojalla rajoitettu tilanteisiin, joissa on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos, ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Mainittujen lainkohdientien nojalla enimmäisrangaistus on vankeutta. Ehdotettua 20 §:n 1 momenttia ei voida pitää perustuslain 10 §:n kannalta ongelmallisena (PeVL 46/2001 vp ja PeVL 40/2002 vp).

Ahvenanmaan maakunnalla on perustuslain 120 §:n nojalla itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa erikseen säädetään. Tukiohjelmasta päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoimiseksi on Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n nojalla pidettävä maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvana asiana.

Ahvenanmaan maakunnalla on toimivalta säätää maakuntalaki, jonka nojalla maakunnan alueella sijaitseville toiminnanharjoittajille maksettaisiin tukea päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoimiseksi vastaavin perustein kuin ehdotetussa laissa. Ahvenanmaan itsehallintolain 7 luvun mukaan maakunnalle suoritetaan itsehallinnosta aiheutuvien menojen kattamiseksi vuosittain valtion varoista tasoitusmäärä. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnalle kuuluu osuus Suomen päästöoikeuksien huutokauppatuloista kasvihuonekaasujen päästökauppaa koskevien hallintotehtävien hoidosta annetun sopimusasetuksen (199/2013) nojalla.

Käytettävissä olevan tiedon perusteella Ahvenanmaalla tuskin on laitoksia, jotka olisivat oikeutettuja tukeen ehdotetun lain nojalla.

Lakiehdotus sisältää säännöksiä valtioneuvoston asetuksenantovallostaa. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lakiin ehdotetun 5—7, 9, 10, 12—15, 32 ja 33 §:n nojalla antaa lähinnä menettelyihin ja lain soveltamiseen liittyviä tarkempia säännöksiä. Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Ehdotetut valtuussäännökset on rajoitettu koskemaan pääosin teknisluonteisia yksityiskohtia oikeusaseman perusteiden määräytyessä lain säännösten perusteella. Lakiehdotuksen norminantovaltuudet eivät ole ristiriidassa perustuslain 80 §:n kanssa.

Lakiehdotus ei sisältäisi perustuslain kannalta ongelmallisia poikkeusrajoituksia tai muita valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä. Sen vuoksi on perusteltua katsoa, että esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tässä laissa säädetään tuesta, jolla kompensoidaan päästökaupasta johtuvaa sähkön hinnan nousua sellaisille toimialoille, jotka ovat alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille. Nämä toimialat ja alatoimialat luetellaan tuotteittain liitteessä 1.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain nojalla maksettavaa tukea ei pidetä valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuna valtionavustuksena.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on tosiasiallinen määräysvalta tukeen oikeutetun laitoksen toiminnasta;
- 2) *tarkasteluvuodella* kalenterivuotta, jonka tietojen perusteella tukea haetaan;
- 3) *tuki-intensiteetillä* prosenttiosuutta tuen määrän laskemisen perusteena olevista tiedoista siten, että tarkasteluvuosina 2016—2018 tuki-intensiteetti on 40 prosenttia ja tarkasteluvuosina 2019—2020 tuki-intensiteetti on 37,5 prosenttia;
- 4) *hiilidioksidin päästökertoimella* arvoa 0,67;
- 5) *Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinihinnalla* Euroopan Unionin päästöoikeuden joulukuussa erääntyvän yhden vuoden johdannaisopimuksen päivittäisten päätöshintojen keskiarvoa euroina kaupankäyntivolyymiltaan suurimmassa Euroopan talousalueella toimivassa päästökauppapörssissä tarkasteluvuotta edeltävänä kalenterivuonna;
- 6) *perustuotoksella* keskimääräistä tukikelpoisten tuotteiden tuotantoa tonneina vuodessa viitejaksolla 2005—2011 sellaisten laitosten osalta, jotka ovat olleet toiminnassa kaikkina kyseisen viitejakson vuosina; seitsemän vuoden viitejakson ajalta yksi kalenterivuosi voidaan

jättää jakson ulkopuolelle; taikka, jos laitos ei ole ollut toiminnassa kaikkina viitejakson 2005—2011 vuosina, laitoksen keskimääräistä tuotantoa tonneina vuodessa niiltä vuosilta, jotka laitos on ollut toiminnassa, kunnes laitoksen toiminnasta on tiedot seitsemän vuoden ajalta; viitejakson ajalta yksi kalenterivuosi voidaan jättää jakson ulkopuolelle; taikka, jos laitos ei ole ollut toiminnassa vähintään yhtenä vuonna vuosien 2005—2011 aikana, vuosittaista tuotantoa tarkasteluvuonna, kunnes toiminnasta on tiedot neljältä vuodelta, ja tästä lähtien kolmen edeltävän vuoden tuotannon keskiarvoa;

7) *sähkönkulutuksen perustasolla* keskimääräistä sähkönkulutusta megawattitunteina vuodessa viitejaksolla 2005—2011 sellaisten laitosten osalta, jotka ovat olleet toiminnassa kaikkina kyseisen viitejakson vuosina; seitsemän vuoden viitejakson ajalta yksi kalenterivuosi voidaan jättää jakson ulkopuolelle; taikka, jos laitos ei ole ollut toiminnassa kaikkina viitejakson 2005—2011 vuosina, laitoksen keskimääräistä sähkönkulutusta megawattitunteina vuodessa niiltä vuosilta, jotka laitos on ollut toiminnassa, kunnes laitoksen toiminnasta on tiedot seitsemän vuoden ajalta; viitejaksojen ajalta yksi kalenterivuosi voidaan jättää jakson ulkopuolelle; taikka, jos laitos ei ole ollut toiminnassa vähintään yhtenä vuonna vuosien 2005—2011 aikana, sähkön vuosikulutusta tarkasteluvuonna, kunnes toiminnasta on tiedot neljältä vuodelta, ja tästä lähtien niiden kolmen edeltävän vuoden sähkönkulutuksen keskiarvoa, joiden osalta toiminnasta on tiedot;

8) *sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla* tuotekohtaista sähkönkulutusta megawattitunteina tuotostonna kohti liitteessä 2 luetelluille tuotteille; jos tuotteen vertailuarvo ilmoitetaan hiilidioksiditonneina tuotostonna kohti, arvo muunnetaan sähkönkulutuksen vertailuarvoksi liitteessä 2 kuvatulla tavalla;

9) *toissijaisella sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla* arvoa 0,8;

10) *alkukapasiteetilla* kahden suurimman kuukausittaisen tuotantomäärän keskiarvoa tammikuun 1 päivän 2005 ja joulukuun 31 päivän 2011 välisenä aikana olettaen, että laitoksen osa on toiminut tällä teholla 720 tuntia kuukaudessa 12 kuukautena vuodessa; ellei asetettua alkukapasiteettia voida määrittää edellä mainitun mukaisesti, laitoksen osan kapasiteetti todennetaan kokeellisesti Energiaviraston ja todentajan valvonnassa sen varmistamiseksi, että käytetyt muuttujat ovat kyseiselle toimialalle tyypillisiä ja että kokeellisen todennuksen tulokset ovat edustavia.

4 §

Tuen myöntämisen perusteet

Tukea voidaan myöntää vuosien 2016—2020 tietojen perusteella.

Tukea myönnetään vain sellaisen sähkön kulutuksen perusteella, jonka hintaan sisältyy hiilidioksidipäästöistä johtuva kustannus.

Tukea myönnetään vain laitoksen toissijaisella sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla jaetun perustuotosta vastaavan sähkönkulutuksen tai sähkönkulutuksen perustason yksi gigawattituntia ylittävältä osalta.

Tukea ei myönnetä, jos tukea hakeva laitos ei ole enää toiminnassa. Laitoksen katsotaan lopettaneen toimintansa, jos:

- 1) toiminnan uudelleen aloittaminen ei ole teknisesti mahdollista; taikka
- 2) toiminnanharjoittaja ei voi osoittaa, että laitos aloittaa toimintansa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa toiminnan lopettamisesta.

2 luku

Tuen määrä

5 §

Tuen määrän laskeminen

Kun laitoksessa valmistettaville tuotteille on käytettävissä sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo, vuosittaisen tuen määrä lasketaan kertomalla keskenään tarkasteluvuoden tuki-intensiteetti, hiilidioksidin päästökerroin, Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinihintaa, sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo ja perustuotos. Tuen määrä lasketaan jokaisen liitteessä 2 mainitun tuotteen osalta erikseen. Kunkin laitoksessa valmistettavan tuotteen perustuotos lasketaan suhteellisenä osuutena tuotannon määrän mukaan.

Kun laitoksessa valmistettaville tuotteille ei ole käytettävissä sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa, vuosittaisen tuen määrä lasketaan kertomalla keskenään tarkasteluvuoden tuki-intensiteetti, hiilidioksidin päästökerroin, Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinihintaa, sähkönkulutuksen tehokkuuden toissijainen vertailuarvo ja sähkönkulutuksen perustaso. Tällöin tuen määrä lasketaan kullekin laitokselle tuotteiden valmistuksen yhteisen sähkönkulutuksen perusteella.

Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Kapasiteetin merkittävä laajentuminen

Perustuotosta tai sähkönkulutuksen perustasoa voidaan lisätä suhteessa tuotannon laajentumiseen, jos laitoksen tuotantokapasiteetti laajentuu tarkasteluvuonna merkittävästi.

Merkittävänä kapasiteetin laajentumisena pidetään laitoksen osan asetetun alkukapasiteetin merkittävää lisäämistä siten, että laitoksessa tapahtuu yksi tai useampi määritettävissä oleva, sen tekniseen laitteistoon ja toimintaan liittyvä fyysinen muutos, joka on muu kuin pelkkä olemassa olevan tuotantolinjan korvaaminen; ja että laitos voi toimia kapasiteetilla, joka on vähintään 10 prosenttia suurempi kuin sen asetettu alkukapasiteetti ennen muutosta ja joka on tulosta yhdestä tai useammasta investoinnista käyttöomaisuuteen.

Tarkempia säännöksiä siitä, mitä pidetään kapasiteetin merkittävänä laajentumisena, ja alkukapasiteetin asettamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Tuotantotason lasku

Jos laitoksen tuotantotaso laskee tarkasteluvuoden aikana 50—75 prosenttia perustuotokseen taikka sähkönkulutuksen perustasoon verrattuna, se saa tukea vain puolet perustuotosta taikka sähkönkulutuksen perustasoa vastaavan tuen määrästä.

Jos laitoksen tuotantotaso laskee tarkasteluvuoden aikana 76—90 prosenttia perustuotokseen taikka sähkönkulutuksen perustasoon verrattuna, se saa tukea vain 25 prosenttia perustuotosta taikka sähkönkulutuksen perustasoa vastaavan tuen määrästä.

Jos laitoksen tuotantotaso laskee tarkasteluvuoden aikana yli 90 prosenttia perustuotokseen taikka sähkönkulutuksen perustasoon verrattuna, se ei saa lainkaan tukea.

Tarkempia säännöksiä tuotantotason laskun määrittämisestä, määrittämistä varten ilmoitettavista tiedoista sekä laitoksen perustuotoksesta ja sähkönkulutuksen perustasosta tuotantotason laskun jälkeen voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Hakemusmenettely

8 §

Viranomaistehtävät

Energiavirasto vastaa tukihakemuksen käsittelystä, tuen määrän laskemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, valvonnasta, raportoinnista sekä muista tässä laissa säädettyistä viranomais-tehtävistä.

9 §

Tuen hakeminen

Tukea saadakse toiminnanharjoittajan on toimitettava Energiavirastolle hakemus valtioneuvoston asetuksessa säädettävänä määräaikana.

Energiaviraston 13 §:n mukaisesti hyväksymän todentajan on todennettava hakemuksessa olevat tiedot:

- 1) laitoksessa valmistettavan tuotteen kuulumisesta lain soveltamisalaan;
- 2) perustuotoksesta;
- 3) sähkönkulutuksen perustasosta;
- 4) merkittävästä kapasiteetin laajentumisesta; sekä
- 5) alkukapasiteetista.

Tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta, hakemuksesta ja sen liitteistä sekä todentajan todennuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Päätös tuen myöntämisestä

Energiavirasto antaa päätöksen 5—7 §:n mukaisesti lasketun tuen myöntämisestä. Energiavirasto hyväksyy hakemuksen, jos hakemuksessa on osoitettu, että tässä laissa säädettyt edellytykset täyttyvät ja hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä annettavasta päätöksestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Tuen maksaminen

Energiavirasto maksaa tuen sen kalenterivuoden loppuun mennessä, jona tukea on haettu.

Tukea ei makseta, jos tuensaajaa koskee Euroopan komission valtiontukien alalla antamaan sellaiseen aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton takaisinperintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

4 luku

Todentaminen

12 §

Todentajaksi hyväksymisen edellytykset

Todentajaksi hyväksytään hakija:

- 1) joka on tässä laissa tarkoitetuissa todentamistehtävissä riippumaton sekä toiminnallisesti että taloudellisesti;
- 2) jolla on todennustehtäviä varten riittävästi ammattitaitoista, riippumatonta henkilöstöä;
- 3) joka pystyy toiminnassaan soveltamaan tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä;
- 4) jolla on toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät; sekä
- 5) jolla on toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava riittäväksi katsottava järjestely.

Tarkempia säännöksiä todentajaksi hyväksymisen edellytyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Todentajaksi hyväksyminen

Energiavirasto hyväksyy hakemuksesta suomalaisen yhteisön tai säätion taikka tällaisen osan todentajaksi, jos 12 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyminen on osoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain (920/2005) mukaisesti.

Hyväksymispäätöksessä määritellään todentajan pätevyysalue sekä annetaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset todentajan toimintaa koskevat määräykset. Päätös voidaan antaa määräajaksi.

Todentajaksi voidaan hyväksyä myös päästökauppalain (311/2011) ja uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) mukaisesti hyväksytty ja akkreditoitu todentaja laajentamalla todentajan pätevyysaluetta 1 ja 2 momentin mukaisesti kattamaan tämän lain mukainen toiminta.

Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa akkreditoitu todentaja rinnastetaan 1 momentissa tarkoitettuun todentajaan, jos todentaja on yhteisö tai säätio taikka tällaisen osa ja täyttää 12 §:ssä säädetty edellytykset sekä akkreditoinnissa on noudatettu vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa säädettyä vastaavaa menettelyä.

Tarkempia säännöksiä menettelystä, jossa todentaja hyväksytään, hyväksymisen edellytysten arvioinnista ja todentajan pätevyysalueista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Todentajan tehtävät

Todentaja antaa 9 §:n 2 momentissa tarkoitetun todennuksen. Todentamisen kohteena on tuensaajan ilmoittamien tietojen kattavuus, luotettavuus, uskottavuus ja tarkkuus.

Todentajan on suoritettava tehtävänsä ammattitaitoisesti pyrkien hyvään käytäntöön sekä ottaen huomioon tämän lain ja sen nojalla annetut säännökset, ohjeet ja suositukset.

Todentajan tulee seurata toimialansa säännösten ja standardien kehittymistä sekä toimia yhteistyössä toimialansa muiden todentajien kanssa siten kuin toimintatapojen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi on tarpeen.

Todentaja voi todentamistehtävässä käyttää apunaan ulkopuolisia henkilöitä. Todentaja vastaa myös apunaan käyttämiensä henkilöiden toiminnasta. Apuna käytettävän ulkopuolisen henkilön on täytettävä 12 §:ssä säädetyt edellytykset.

Tarkempia säännöksiä todentajan tehtävistä ja niiden suorittamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Todentajan ilmoitusvelvollisuus

Todentajan on ilmoitettava Energiavirastolle muutoksista, joilla voi olla vaikutusta todentajan hyväksymisen edellytyksiin ja 13 §:n 2 momentissa tarkoitettujen todentajan toimintaa koskeviin hyväksymispäätöksen määräyksiin.

Todentajan on vuosittain toimitettava Energiavirastolle selvitys toiminnastaan ja sen tuloksista.

Tarkempia säännöksiä todentajan selvitysvelvollisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Todentajaan sovellettava muu lainsäädäntö

Todentajan on tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003) ja kielilaissa (423/2003) säädetään.

Todentajan palveluksessa olevaan työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

17 §

Todentajaksi hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen ja peruuttaminen

Energiavirasto voi muuttaa todentajaksi hyväksymistä koskevassa päätöksessä määriteltyä pätevyysaluetta. Pätevyysalueen muuttamiseen sovelletaan, mitä 12 §:ssä ja 13 §:n 1 momentissa säädetään todentajaksi hyväksymisestä ja sen edellytyksistä. Energiavirasto voi myös

muuttaa päätöksessä annettua määräystä, jos se on tarpeen sen varmistamiseksi, että todentajan tehtävät suoritetaan asianmukaisesti. Määräyksen muuttamiseen sovelletaan, mitä 13 §:n 2 momentissa säädetään hyväksymispäätöksen sisällöstä. Pätevyysalueen ja määräyksen muuttamista koskeva asia voi tulla vireille myös todentajan hakemuksesta.

Energiavirasto voi peruuttaa todentajaksi hyväksymistä koskevan päätöksen, jos:

1) hakemuksessa tai sen liitteessä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätökseen liittyvään harkintaan;

2) todentaja ei enää täytä todentajaksi hyväksymisen edellytyksiä taikka todentaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka päätöksessä annettua määräystä eivätkä todentajalle annetut huomautukset ja varoitukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen asetetussa määräajassa.

Todentajan hyväksymistä koskeva päätös voidaan 2 momentin 2 kohdan nojalla peruuttaa myös määräajaksi.

5 luku

Valvonta

18 §

Tiedonsaantioikeus

Energiavirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajalta, todentajalta, sähkön tuottajalta, joka toimittaa sähköä toiminnanharjoittajalle, sekä verkonhaltijalta.

Energiavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja:

1) toiminnanharjoittajan tuotantotasosta ja sähkönkulutuksesta;

2) toiminnanharjoittajan saamista investointituista ja muista valtiontuista;

3) toiminnanharjoittajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tässä laissa tarkoitetun tuen hyväksymisen taikka tuen määräytymisen, maksamisen tai takaisinperinnän kannalta.

Todentajat ovat salassapitosäännösten estämättä velvollisia antamaan todentajien yhteistoiminnan kannalta tarpeellisia tietoja toisilleen sekä valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja Energiavirastolle.

19 §

Tietojen luovuttaminen

Energiavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan saamia tietoja:

1) syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi;

2) työ- ja elinkeinoministeriölle toimitettavaksi edelleen toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle elimelle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään.

20 §

Viranomaisen tarkastusoikeus

Energiavirastolla on oikeus päästä toiminnanharjoittajan, todentajan, sähkön tuottajan sekä verkonhaltijan hallinnassa oleviin laitoksiin, tiloihin ja alueille, jos se on tässä laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen, sekä tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan kuitenkin ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos, ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Energiavirastolla on tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa toiminnanharjoittajan, todentajan, sähkön tuottajan ja verkonhaltijan asiakirjat ja muuta aineistoa haltuunsa, jos se on tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Aineisto tulee palauttaa viipymättä, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä aineiston hallussapitoa.

Toiminnanharjoittajan ja todentajan tulee avustaa Energiavirastoa tarkastuksen suorittamisessa.

21 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Energiavirasto voi määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, täyttämään velvollisuutensa.

Energiavirasto voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

22 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä. Tulliviranomaiset ovat toimialallaan tarvittaessa velvollisia antamaan virka-apua tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä valtioneuvoston päätösten noudattamisen valvomiseksi.

23 §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus väärän todistuksen antamisesta säädetään rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä ja rangaistus avustuspetoksesta rikoslain 29 luvun 5 ja 6 §:ssä.

6 luku

Tuen palauttaminen ja takaisinperintä

24 §

Palauttaminen

Toiminnanharjoittajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteetomasti saamansa tässä laissa tarkoitettu tuki tai sen osa. Jos palautettava määrä olisi enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

25 §

Takaisinperintä

Energiaviraston on päätöksellään määrättävä jo maksettu tässä laissa tarkoitettu tuki perittäväksi takaisin, jos tuensaaja on jättänyt palauttamatta sellaisen tässä laissa tarkoitetun tuen tai sen osan, joka 24 §:n mukaan on palautettava.

Takaisinperintään sovelletaan lisäksi, mitä valtionavustuslain 21 §:n 3 kohdassa ja 22 §:n 3 momentissa säädetään valtionavustuksen perimisestä takaisin.

26 §

Korko ja viivästyskorko

Palautettavalle ja takaisinperittävälle määrälle maksettavaan korkoon ja viivästyskorkoon sovelletaan, mitä valtionavustuslain 24 §:ssä säädetään palautettavalle ja takaisin perittävälle valtionavustuksen määrälle maksettavasta korosta ja 25 §:ssä takaisin perittävälle määrälle maksettavasta viivästyskorosta.

27 §

Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika sekä vanhentumisaika

Energiaviraston on tehtävä tuen takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun Energiaviraston tietoon on tullut 24 §:ssä tarkoitettu seikka.

Tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä. Vastaavasti velvollisuus tuen palauttamiseen 24 §:n nojalla raukeaa, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä.

28 §

Kuittaus

Energiavirasto voi päättää, että 24 §:n mukaisesti palautettava tai 25 §:n mukaisesti takaisin perittävä määrä kuitataan Energiaviraston myöntämästä tuesta. Toiminnanharjoittajaa on kuultava hallintolain 34 §:n mukaisesti ennen päätöksen tekemistä.

Palautettavan tai takaisin perittävän määrän kuittauspäivä on päivä, jona päätös on tehty. Palautuskorko ja viivästyskorko lasketaan kuittauspäivään.

Muilta osin menettelyssä noudatetaan hallintolakia.

7 luku

Erinäiset säännökset

29 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 10 §:n 1 momentin, 25 §:n 1 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaiseen Energiaviraston päätökseen ja 14 §:n 1 momentin mukaiseen todentajan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla annettuun Energiaviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

30 §

Päätöksen täytäntöönpano

Energiaviraston 28 §:n 1 momentin nojalla tekemä päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Energiaviraston 17 §:n 2 momentin, 21 §:n 1 momentin tai 25 §:n 1 momentin nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

31 §

Maksut

Tämän lain mukaisten Energiaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

32 §

Tietojen säilyttäminen

Tuensaaja on velvollinen säilyttämään tukeen liittyvän aineiston kymmenen vuotta tuen myöntämisaikankohdasta.

Energiavirasto on velvollinen pitämään tuen myöntämisen kaikista toimenpiteistä yksityiskohtaista kirjanpitoa. Kirjanpidon on sisällettävä kaikki tarvittavat tiedot sen osoittamiseksi, että tukikelpoisia kustannuksia ja tuen sallittua enimmäisintensiteettiä koskevia ehtoja on noudatettu. Tiedot on säilytettävä kymmenen vuoden ajan tuen myöntämisaikankohdasta ja ne on toimitettava komissiolle pyynnöstä.

Tarkempia säännöksiä tietojen säilyttämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 §

Tietojen toimittaminen Energiavirastolle

Edellä 9 §:ssä tarkoitettu tukihakemus liitteineen, todentajan vahvistus sekä hakemukseen liittyvät selvitykset tulee toimittaa Energiavirastolle sähköisellä järjestelmällä.

Tietoja voidaan toimittaa Energiavirastolle myös muulla tavalla tarvittaessa.

Tarkempia säännöksiä tietojen toimittamisesta Energiavirastolle sähköisellä järjestelmällä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

34 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Elinkeinoministeri Olli Rehn

Liite 1

Tukeen oikeutetut merkittävälle hiilivuodon riskille alttiit toimialat tai alatoimialat

	NACE-koodi	Kuvaus
1.	2742	Alumiinin tuotanto
2.	1430	Kemiallisten ja lannoitemineraalien louhinta
3.	2413	Muiden epäorgaanisten peruskemikaalien valmistus
4.	2743	Lyijyn, sinkin ja tinan tuotanto
5.	1810	Nahkavaatteiden valmistus
6.	2710	Raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus, myös teräksestä valmistetut saumattomat putket
7.	2112	Paperin, kartongin ja pahvin valmistus
8.	2415	Lannoitteiden ja typpiyhdisteiden valmistus
9.	2744	Kuparin tuotanto
10.	2414	Muiden orgaanisten peruskemikaalien valmistus
11.	1711	Puuvillatyypistien kuitujen valmistelu ja kehruu
12.	2470	Tekokuitujen valmistus
13.	1310	Rautamalmien louhinta
14.		Seuraavat osat toimialasta Ensiömuovin valmistus (2416):
	24161039	Pientiheyspolyeteeni
	24161035	Suoraketjuinen pientiheyspolyeteeni
	24161050	Suurtiheyspolyeteeni
	24165130	Polypropeeni
	24163010	Polyvinyylikloridi
	24164040	Polykarbonaatti
15.		Seuraava osa toimialasta Massan valmistus (2111)
	21111400	Mekaaninen puumassa

Liite 2

Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvot tuotteille, jotka kuuluvat liitteessä I esitettyihin NACE-koodeihin

NACE4	Vertailutuote (¹)	Vertailuarvo	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö (²)	Tuotemääritelmä (²)	Vertailutuotteen kattamat prosessit (²)	Prodcom-koodi (rev 1.1)	Kuvaus
2742	Primaarialumiini	14,256	MWh/tuotostonni (vaihtovirtakulutus)	Tonni muokkaamatonta seostamatonta nestemäistä alumiinia	Muokkaamaton seostamaton nestemäinen alumiini elektrolyyysistä	Muokkaamaton seostamaton nestemäinen alumiini elektrolyyysistä, mukaan lukien pilaantumisen torjuntayksiköt, liitännäisprosessit ja valulaitos. Päätöksessä 2011/278/EU olevan tuotemääritelmän lisäksi anodilaitos (prebake-anodit) on otettu mukaan. Jos anodit hankitaan erillisestä laitoksesta Euroopasta, tälle laitokselle ei pidä maksaa korvausta, koska se sisältyy jo vertailuun. Jos anodit tuotetaan Euroopan ulkopuolella, voidaan tehdä oikaisu.	27421130	Muokkaamaton alumiini, seostamaton
							27421153	Muokkaamaton alumiini, seos, malmista valmistettu (primaarit)
2742	Alumiinioksidi (jalostus)	0,225	MWh/tuotostonni	Tonni alumiinioksidia		Käsittää kaikki alumiinioksidin tuotantoon suoraan tai välillisesti liittyvät prosessit.	27421200	Alumiinioksidi (ei kuitenkaan keinotekoinen korundi)
2710	Happipuhallusteräs	0,036	MWh/tuotostonni	Tonni raakaterästä (valettu)		Sekundaarinen metallurgia, tulenkkestävien aineiden esilämmitys, liitännäistoiminnot (erityisesti polynpoisto) ja valulaitokset raakaterästuotteiden leikkaamiseen asti.	2710T122	Seostamaton teräs, muu kuin sähkömasuunissa valmistettu
							2710T132	Seosteräs, muu kuin ruostumaton teräs, muu kuin sähkömasuunissa valmistettu

HE 147/2016 vp

NACE4	Vertailutuote ⁽¹⁾	Vertailuarvo	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö ⁽²⁾	Tuotemääritelmä ⁽²⁾	Vertailutuotteen kattamat prosessit ⁽²⁾	Procom-koodi (rev 1.1)	Kuvaus
							2710T142	Ruostumaton ja lämmönkestävä teräs, muu kuin sähkömasuunissa valmistettu
2710	Valokaariuunissa valmistettu hiiliteräs	0,283	tCO ₂ /tuotostonni	Tonni sekundaariraukaterästä valulaitoksesta.	Teräs, jossa on alle 8 prosenttia metallisia seosaineita sekä kuona-aineita sellainen määrä, joka rajoittaa sen käytön sovelluksiin, joissa ei edellytetä korkeaa pinnan laatua ja prosessoitavuutta.	Käsittää kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti seuraaviin prosessiyksiköihin: — valokaariuuni — sekundaarimetallurgia — valu ja leikkaus — jälkipolttoyksikkö — polynpoistoyksikkö — prosessiastioiden kuuminusasetat — valanteiden kuuminusasetat — romun kuivatus ja — romun kuumennus.	2710T121	Raukateräs: seostamatonta terästä, sähkömasuunissa valmistettu
		(perustuu parhaan 10 %:n keskiarvoon)					2710T131	Raukateräs: seosteraästä, muuta kuin ruostumatonta terästä, sähkömasuunissa valmistettu
							2710T141	Raukateräs: ruostumatonta ja lämmönkestävää terästä, sähkömasuunissa valmistettu
2710	Valokaariuunissa valmistettu runsasseostainen teräs	0,352	tCO ₂ /tuotostonni	Tonni runsasseostaisraukaterästä	Teräs, jossa on vähintään 8 prosenttia metallisia seosaineita tai jolta edellytetään korkeaa pinnan laatua ja prosessoitavuutta.	Käsittää kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti seuraaviin prosessiyksiköihin — valokaariuuni — sekundaarimetallurgia — valu ja leikkaus — jälkipolttoyksikkö — polynpoistoyksikkö	2710T121	Raukateräs: seostamatonta terästä, sähkömasuunissa valmistettu

HE 147/2016 vp

NACE4	Vertailutuote ⁽¹⁾	Vertailuarvo	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö ⁽²⁾	Tuotemääritelmä ⁽²⁾	Vertailutuotteen kattamat prosessit ⁽²⁾	Prodcod-koodi (rev 1.1)	Kuvaus
						— prosessiastioiden kuumennusasetat — valanteiden kuumennusasetat — jäähdytyskuoppa — romun kuivatus ja — romun kuumennus. Ei käsitä seuraavia prosessiyksiköitä: FeCr-muunnin ja teollisuuskaasujen kryogeeninen varastointi.		
		(perustuu parhaan 10 %:n keskiarvoon)					2710T131	Raakateräs: seosterästä, muuta kuin ruostumatonta terästä, sähkömasuunissa valmistettu
							2710T141	Raakateräs: ruostumatonta ja lämmönkestävää terästä, sähkömasuunissa valmistettu
2710	FeSi	8,540	MWh/tuotostonni	Tonni lopullista FeSi-75:tä	FeSi-75	Käsittää kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan uunien toimintaan. Ei käsitä apuprosesseja.	27102020/24101230	Ferropii-75, piitä 75 %
2710	FeMn HC	2,760	MWh/tuotostonni	Tonni lopullista korkeahiilistä ferromangaania	Korkeahiilinen ferromangaani	Käsittää kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan uuneihin. Ei käsitä apuprosesseja.	27102010	Ferromangaani (BREF-asiakirjan mukaisesti)
2710	SiMn	3,850	MWh/tuotostonni	Tonni lopullista piimangaania	Hiilipitoisuudeltaan erilaiset piimangaanit, mukaan lukien SiMn, vähähiilinen SiMn ja erittäin vähähiilinen SiMn.	Käsittää kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan uunien toimintaan. Ei käsitä apuprosesseja.	27102030	Piimangaani, lukuun ottamatta ferropiimangaania

HE 147/2016 vp

NACE4	Vertailu- tuote ⁽¹⁾	Vertailuar- vo	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksik- kö ⁽²⁾	Tuotemääritelmä ⁽²⁾	Vertailutuotteen kat- tavat prosessit ⁽²⁾	Prodcom- koodi (rev 1.1)	Kuvaus
2413	Cl2	2,461	MWh/tuotostonn i	Tonni klooria	Kloori	Käsittää kaikki pro- sessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti elektrolyysiyksik- köön, ml. apulaitteet, kuten moottorit.	2413111 1	Kloori
2413	Piimetalli	11,870	MWh/tuotostonn i	Tonni piimetalli- a	Pii, jossa piipitoi- suus on 90–99,99 %	Käsittää kaikki pro- sessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti suoraan uuneihin. Ei käsitä apuprosesse- ja.	2413115 5	Pii, jossa piitä on < 99,99 painopro- senttia.
2413	Erittäin puh- das moniki- teinen pii	60,000	MWh/tuotostonn i	Tonni erittäin puhdasta piime- tallia	Pii, jossa piipitoi- suus on > 99,99 %	Käsittää kaikki pro- sessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti uuniin, ml. apulaitteet.	2413115 3	Pii, jossa piitä on = 99,99 painopro- senttia.
2413	SiC	6,200	MWh/tuotostonn i	Tonni satapro- senttista piikar- bidia	Piikarbidi, jonka puhtausaste on 100 %	Käsittää kaikki pro- sessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti uuniin, ml. apulaitteet.	2413545 0	Karbidit, myös kemiallisesti mää- riteltyt
2414	Korkean ar- von kemi- kaalit	0,702	tCO ₂ /tuotostonni	Tonni korkean arvon kemikaali- a (HVC) (ton- nia asetyleenä, etyleenä, propy- leenä, butadiee- niä, bentseeniä ja vetyä)	Korkean arvon kemikaalien (HVC) seos, joka ilmoitetaan asety- leenin, etyleenin, propyleenin, bu- tadieenin, bent- seenin ja vedyn kokonaisuudessa, pois luettuina lisäsyötteestä saadut korkean arvon kemikaalit (vety, etyleeni, muut HVC- aineet), niin että koko tuoteseok- sesta vähintään 30 painoprosent- tia on etyleeniä ja koko tuoteseok- sesta vähintään 50 painoprosent- tia on HVC- aineita, poltto- kaasuja, buteene- ja ja nestemäisiä hiilivetyjä.	Käsittää kaikki pro- sessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti korkean arvon kemi- kaalien tuotantoon puhdistettuna tuotte- na tai välituotteena, niin että kunkin HVC:n sisältö on kon- sentroitua matalimpaan myytävään muotoon (raaka C4, hydraama- ton pyrolyysikaasu), lukuun ottamatta C4:n uuttamista (butadiee- nitechdas), C4:n hyd- raamista, pyro- lyysibensiinin vetykä- sittelyä ja aromaattis- ten aineiden uuttamis- ta ja logistiikkaa tai varastointia päivittäis- tä toimintaa varten.	Useita prodcom- koodeja NACE 2414 - luokassa	
							2414112 0	Asykliset hiilive- dyt, tyydyttyt
							2414113 0	Tyydyttämättö- mät asykliset hiil- ivedyt, etyleeni

HE 147/2016 vp

NACE4	Vertailu- tuote (1)	Vertai- luarvo	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö (2)	Tuotemääritelmä (2)	Vertailutuotteen kattamat prosessit (2)	Prodcom- koodi (rev 1.1)	Kuvaus
							24141140	Tyydyttämät- tömät asykliset hiilivedyt, propeeni (pro- pyleeni)
							24141150	Tyydyttämät- tömät asykliset hiilivedyt, bu- teeni (butylee- ni) ja sen iso- meerit
							24141160	Tyydyttämät- tömät asykliset hiilivedyt, 1,3- butadieeni ja isopreeni
							24141190	Tyydyttämät- tömät asykliset hiilivedyt (muut kuin etyleeni, pro- peeni-buteeni, 1,3-butadieeni ja isopreeni)
							24/20141 223	Bentseeni
2414	Aromaat- tiset ai- neet	0,030	tCO ₂ /tuotostonni	Hiilidioksidipaino- tettu tonni	Aromaattisten aineiden seos, joka ilmoitetaan hiilidioksidipainotet- tuina tonneina (CWT)	Käsittää kaikki prosessit, jotka liit- tyvät suoraan tai välillisesti seura- viin aromaattisten aineiden alayksi- köihin — pyrolyysikaasun vetykäsittelijä — bentseenin/ tolu- eenin/ ksyleenin (BTX) uuttaminen — TDP — HDA — ksyleenin isome- rointi — P- ksyleeniyksiköt — kumeenin tuo- tanto ja — sykloheksaanin tuotanto.	Useita prodcom- koodeja NACE 2414 - luokassa. Ks. suoria päästöjä koskeva ohjeasia- kirja nro 9, jossa on täydell- inen luet- telo.	
2414	Hiilimus- ta	1,954	tCO ₂ /tuotostonni	Tonni nokimustaa (myytävä yksikkö, > 96 %)	Nokimusta. Kaasumus- ta ja lampumusta ei- vät kuulu tämän vertai- lutuotteen piiriin	Käsittää kaikki prosessit, jotka liit- tyvät suoraan tai välillisesti noki- mustan tuotantoon, sekä viimeistelyn, pakkaamisen ja soihdutuksen.	24131130	Hiili (hiilimus- tat (carbon blacks) ja muut muualle kuulumatto- mat hiilen muodot)

HE 147/2016 vp

NACE4	Vertailutuote ⁽¹⁾	Vertailuarvo	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö ⁽²⁾	Tuotemääritelmä ⁽²⁾	Vertailutuotteen kattamat prosessit ⁽²⁾	Prodcom-koodi (rev 1.1)	Kuvaus
2414	Styreeni	0,527	tCO ₂ /tuotostonni	Tonni styreeniä (myytävä tuote)	Styreenimonomeeri (vinylibentseeni, CAS-numero 100- 42-5)	Käsittää kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti — styreenin ja — välituotteena syntyvän etyylibentseenin tuotantoon (määrä käytetään syötteenä styreenin tuotantoon).	24141250	Styreeni
2414	Etyleenioksidi/etyleeniglykolit EO/EG	0,512	tCO ₂ /tuotostonni	Tonni EO-ekvivalenttia (EOE). EO-ekvivalentilla tarkoitetaan EO:n määrää (massaa) yhdessä massayksikössä tiettyä glykolia.	Vertailutuote etyleenioksidi/etyleeniglykoli käsittää seuraavat tuotteet: — etyleenioksidi (EO, korkea puhtausaste) — monoetyleeniglykoli (MEG, standardilaatu + kuitulaatu (korkea puhtausaste)) — dietyleeniglykoli (DEG) — trietyleeniglykoli (TEG). Tuotteiden kokonaismäärä ilmoitetaan EO-ekvivalenteina (EOE). EO-ekvivalentilla tarkoitetaan EO:n määrää (massaa) yhdessä massayksikössä tiettyä glykolia.	Käsittää kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti seuraaviin prosessiyksiköihin: EO:n tuotanto, EO:n puhdistaminen ja glykolisektio.	24146373	Oksiraani (etyleenioksidi)
							24142310	Etyleeniglykoli (etaanidioli)
							24146333	2,2-oksidietaanoli (dietyleeniglykoli, digoli)
2743	Sinkkielektrolyysi	4,000	MWh/tuotostonni	Tonni sinkkiä	Primaarisinkki	Käsittää kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti sinkkielektrolyysiyksikköön, ml. apulaitteet.	27431230	Muokkaamaton sinkki, seostamaton
							2743125	Muokkaamaton sinkki, seos
2415	Ammoniakki	1,619	tCO ₂ /tuotostonni	Tonni ammoniakkia, joka on valmistettu myytävänä (netto) tuotantona ja on 100 %:sti puhdasta.	Ammoniakki (NH ₃), joka kirjataan tuotettuina tonneina	Käsittää kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti ammoniakkin ja välituotteena syntyvän vedyn tuotantoon.	24151075	Vedetön ammoniakki

⁽¹⁾ Vaaleanharmaalla merkittyjen tuotteiden osalta sähkön ja polttoaineiden välinen vaihdettavuus on vahvistettu ja vertailuarvo annettu hiilidioksiditonneina.

⁽²⁾ Tuotantoyksiköt, määritelmät ja katetut prosessit, jotka on merkitty tummanharmaalla, perustuvat päästöoikeuksien yhdenmukaistettua maksutta tapahtuvaa jakoa koskevien unionin laajuisten siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan mukaisesti 27 päivänä huhtikuuta 2011 annettuun komission päätökseen 2011/278/EU.

Tuotteet, joiden osalta sähkön ja polttoaineen vaihdettavuus on vahvistettu päätöksen 2011/278/EU liitteessä 1 olevassa 2 kohdassa ¹

Päätöksen 2011/278/EU liitteessä I vahvistettiin, että eräiden tuotantoprosessien osalta polttoaine ja sähkö ovat vaihdettavissa. Näiden tuotteiden osalta ei ole asianmukaista asettaa tuotteen vertailuarvoa megawattitunteina tuotostonna kohden ilmaistuna. Sen sijaan lähtökohtana ovat suorista päästöistä johdetut erityiset kasvihuonekaasupäästökäyrät. Näiden prosessien osalta tuotteiden vertailuarvot määritettiin suorien päästöjen (energia- ja prosessipäästöt) summan perusteella samoin kuin sähkön vaihdettavissa olevan osan käytöstä aiheutuvien välillisten päästöjen perusteella.

Näissä tapauksissa suuntaviivojen 27 kohdan a alakohdassa tarkoitetun enimmäistukimäärää koskevan laskentakaavan kerroin E korvataan seuraavalla termillä, jolla tuotteen vertailuarvo muunnetaan päätöksen 2011/278/EU mukaisesti sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoksi keskimääräisen eurooppalaisen päästötasokertoimen (0,465 tCO₂ /MWh) perusteella:

Voimassa oleva tuotteen vertailuarvo päätöksen 2011/278/EU liitteestä I (tCO₂ /MWh) ×
osuus asianmukaisista välillisistä päästöistä ² peruskauden aikana (%) / 0,465
(tCO₂ /MWh).

⁽¹⁾Komission päätös päästöoikeuksien yhdenmukaistettua maksutta tapahtuvaa jakoa koskevien unionin laajusten siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan mukaisesti, 27 päivänä huhtikuuta 2011, K(2011) 2772 lopullinen (EUVL L 130, 17.5.2011, s. 1).

⁽²⁾”Osuudella asianmukaisista välillisistä päästöistä peruskauden aikana” tarkoitetaan seuraavien suhdetta:

-asianmukaiset välilliset päästöt ja

-suorien kokonaispäästöjen ja asianmukaisten välillisten päästöjen summa päätöksen 2011/278/EU 14 artiklan mukaisesti.

¹ Komission päätös päästöoikeuksien yhdenmukaistettua maksutta tapahtuvaa jakoa koskevien unionin laajusten siirtymäsäännösten vahvistamista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan mukaisesti, 27 päivänä huhtikuuta 2011, K(2011) 2772 lopullinen (EUVL L 130, 17.5.2011, s. 1)

² ”Osuudella asianmukaisista välillisistä päästöistä peruskauden aikana” tarkoitetaan seuraavien suhdetta:

— asianmukaiset välilliset päästöt ja

— suorien kokonaispäästöjen ja asianmukaisten välillisten päästöjen summa päätöksen 2011/278/EU 14 artiklan mukaisesti.”